

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 11 · 25. oktober
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 25. oktober 2023 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 11):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:09]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen vil framsette et representantforslag.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:00:23]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Gisle Meininger Saudland, Morten Wold, Erlend Wiborg og undertegnede vil jeg framsette et forslag om effektivisering av bilstøtteordningen i Nav.

Presidenten [10:00:34]: Representanten Kjell Ingolf Ropstad vil framsette et representantforslag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:00:45]: På vegne av representantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om å innføre mobilforbud i skolen.

Presidenten [10:00:49]: Representanten Bjørnar Moxnes vil framsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:01:13]: Jeg vil på vegne av representantene Naomi Wessel, Marie Sneve Martinussen og meg selv framsette et forslag om ivaretagelse av veteraner.

Presidenten [10:01:25]: Representanten Erlend Wiborg vil framsette et representantforslag.

Erlend Wiborg (FrP) [10:01:37]: Det er en stor glede for meg på vegne av Fremskrittspartiet og meg selv å fremme et representantforslag om stans i mottak av kvoteflyktninger så lenge krigen i Ukraina vedvarer.

Presidenten [10:01:42]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:53]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:01:55]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Jon-Ivar Nygård, Emilie Mehl og Terje Aasland vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Nikolai Astrup.

Nikolai Astrup (H) [10:02:21]: Når jeg ser statsråd Nygård her, er det selvfølgelig fristende å spørre om dobbeltspor til Fredrikstad, men det skal jeg ikke gjøre.

I går var olje- og energiministeren i Brussel, og ifølge Aftenposten beklaget han seg over at populariteten til nasjonalistiske og populistiske løsninger øker i Norge, og at høye priser, herunder høye energipriser, fører til at folk søker etter enkle løsninger – for enkle løsninger, med statsrådets ord. Han sa at det er vanskelig å få støtte til langsiktige perspektiver, og samtidig understreket han at et styrket samarbeid mellom Norge og EU er viktig for fremtiden – at man stoler på hverandre i saker som omhandler energisikkerhet, bygger ut mer energi og sikrer stabile priser.

Jeg deler den analysen, og jeg er glad for at statsråden tar bladet fra munnen. Samarbeid om mer fornybar energi og mer energieffektivisering vil gi bedre forsyningsikkerhet og lavere energipriser i Europa. Samtidig er det viktig å sikre forbrukerrettighetene overfor strømselskapene og sørge for at systemoperatørene samarbeider på tvers av landegrensene, slik at ikke strømmettene faller ut. EUs ren energi-pakke ivaretar dette.

I lys av statsrådets uttalelser i Brussel i går: Kan statsråden bekrefte at regjeringen vil gjennomføre ren energi-pakken i Norge?

Statsråd Terje Aasland [10:03:44]: Aller først er jeg veldig glad for at representanten er enig i at vi trenger en diskusjon om utviklingen av kraftsystemet basert på de faktiske forhold. De faktiske forhold kommer godt til uttrykk gjennom strømprisutvalget, ekspertutvalget, som har jobbet med det, og det viser veldig tydelig at det er noen fordeler og noen ulemper knyttet til de ulike tiltakene. Det er viktig at en gjennom politiske beslutninger tar avveide vurderinger av de endelige konklusjonene som skal tas.

Det er ingen tvil om at samarbeid om utviklingen av kraftsystemet, energisystemet, er viktig, og også hvilken rolle vi skal ha i den europeiske konteksten – det er med på å skape stabilitet og forutsigbarhet for Norge.

Til det konkrete spørsmålet: Vi går nøye igjennom de ulike regelverksendringene som har kommet fra EU for å analysere 1) hvilke konsekvenser det har for Norge, og 2) hva det eventuelt vil bety. Det arbeidet gjennomfører vi nå på en grundig måte, sånn at vi har en god analyse av de ulike sakene som har kommet fra EU.

Det er også noen viktige prinsipper vi skal ivareta. Noen av dem ble framført i forbindelse med innføringen av tredje energimarkedspakke – at vi skal ha selvstendig selvråderett over vannkraften vår, over naturressursene våre, at det er vi som skal bestemme hvilken tilknytning vi skal ha med utenlandsforbindelser, mellom-

landsforbindelser osv., når det gjelder videre utveksling av kraft og energi med omverdenen. Alt det arbeidet gjennomgår vi nå, og vi kommer tilbake til Stortinget med de vurderingene som regjeringen da har gjort.

Men utgangspunktet er at vi trenger et samarbeid for å utnytte hverandres investeringer på en god måte, skape stabilitet og forutsigbarhet samtidig som vi ivaretar selvråderetten, som vi er opptatt av i Norge.

Nikolai Astrup (H) [10:05:48]: Når statsråden snakker om folk, tror jeg det er ganske åpenbart for de aller fleste i denne salen at det også inkluderer Senterparti-folk – statsrådsfolk og finansministerfolk. Senterpartiet har jo ikke til hensikt å vurdere hvilke konsekvenser ren energi-pakken får for Norge, og så ta stilling til den. De har sagt nei nå.

Statsråden har tidligere sagt, og bekrefter det i og for seg i det svaret han nå ga, at ren energi-pakken «ikke endrer noe særlig på hovedprinsippene for kraftsamarbeidet med EU. De ble jo innført i forbindelse med den tredje energimarkedspakken». Statsråden har også sagt at han har «veldig lave skuldre». Senterpartiet har åpenbart veldig høye skuldre. Hvor er det Senterpartiet tar feil?

Statsråd Terje Aasland [10:06:35]: Regjeringen har som formål å gjøre disse vurderingene på en grundig måte, som sagt. For oss er det viktig, og det er manges oppfatning, at det å beholde selvråderetten, suvereniteten over naturressursene våre, at vi opprettholder selvstendigheten og suvereniteten når det gjelder hvilke utbygginger som skal gjøres i kraftsystemet, er et nasjonalt ansvar. Det er viktig for regjeringen å få stadfestet det i det videre arbeidet knyttet til vurderingen av dette regelverket, og det er et viktig arbeid som gjøres. Slik jeg oppfatter dialogen med EU, er det fleksibilitet og muligheter til å finne en god ivaretagelse av disse prinsippene. Men som sagt gjør vi nå grundige vurderinger i regjeringen. Vi er ikke opptatt av å svekke suvereniteten vår over vannkraft eller naturressurser eller over hvordan disse skal utvikles. Derfor gjør vi dette arbeidet grundig, og det tror jeg vi står oss bra på.

Nikolai Astrup (H) [10:07:37]: Det er storting og regjering som uomtvistelig fastslår om vi skal ha nye mellomlandsforbindelser, om nye kraftverk skal bygges ut, og om det skal gis konsesjon. EUs energibyrå, ACER, har ingenting med fastsettelse av strømpriser i Norge å gjøre. Sånn har det vært gjennom EUs tredje pakke, og sånn er det også med ren energi-pakken. Er statsråden enig i det, og vil han da dermed bekrefte at han mener at Senterpartiet tar feil i sin virkelighetsbeskrivelse av ren energi-pakken?

Statsråd Terje Aasland [10:08:13]: Som sagt: De vurderingene som skal gjøres knyttet til de ulike regelverk som har kommet fra EU i løpet av de siste årene – og som for så vidt kom under representantens partis regjeringperiode – er veldig omfattende. Vi skal gå grundig igjennom disse og være helt trygge på at vi kan videreføre det offentlige eierskapet, selvråderetten over naturressursene våre, at vi har full kontroll på hvilken infrastruktur som skal bygges, sånn at vi kan bygge et kraftsystem som gagnar folk, industri, stabilitet og forutsigbarhet når det gjelder priser.

Jeg tror en tilnærming til et godt samarbeid og et godt regelverk knyttet til det er den beste måten å gjøre dette på. Men vi har altså nå en grundig gjennomgang av dette og vil svare Stortinget når vi har gjort denne grundige vurderingen.

Nikolai Astrup (H) [10:09:02]: Det er selvfølgelig fristende å bore videre i dette, men jeg har et siste spørsmål på tampen her: Hvilke konsekvenser mener statsråden det vil ha for energisamarbeidet med Europa og norsk forsyningssikkerhet dersom Senterpartiet får viljen sin og regjeringen legger ned veto mot ren energi-pakken?

Statsråd Terje Aasland [10:09:23]: Som sagt holder vi på med en grundig gjennomgang av dette for å få alle konsekvensene på bordet. Hva er det for Norge i dette, og hva er det ikke for Norge i dette? Det er viktig å ha en god gjennomgang av det, sånn at vi gjør gjennomtenkte vedtak når vi diskuterer disse for så vidt omfattende pakkene og det omfattende regelverket som ligger der. Selvråderetten, selvbestemmelsen og suvereniteten i disse spørsmålene er det viktig for oss å ivareta. Det er noe av det som er den følsomme essensen i diskusjonen. Det skal vi forsikre oss om at er der når vi går videre med dette.

Jeg tror et energisamarbeid må baseres på nærhet, forståelse, felles regelverk osv. Nå gjennomfører vi disse grundige vurderingene for å se hva dette faktisk betyr for Norge i fortsettelsen.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:10:28]: Jeg har tydeligvis lest det samme stykket i Aftenposten som representanten Astrup, og jeg fikk også med meg at olje- og energiministeren var i Brussel i går for å delta på en energikonferanse. Ifølge referatet fra konferansen og artikkelen i Aftenposten beklaget statsråden norsk sendretthet i å ytterligere underlegge oss EUs energipolitikk og kontroll. Omstillingen går for sent, og man skyldte på populistiske løsninger på klimakrisen for at omstillingen går for sakte. På bunnen av artikkelen sto det også at «statsråden har presisert at han ikke beklag-

get overfor EU, men generelt på en konferanse der EU var representert».

Det er nærliggende å ta opp hvem som er den populistiske parten her, all den tid regjeringen har flertall med Senterpartiet og SV og strengt tatt kan få gjennomslag for den energipolitikken de vil. Senterpartiet truer med ultimatum, har vi lest, så spørsmålet til statsråden er om Arbeiderparti-delen av regjeringen planlegger å ofre regjeringen for hurtigere å imøtekomme EU og underlegge oss Brussel ytterligere.

Statsråd Terje Aasland [10:11:33]: Takk for spørsmålet, for da kan jeg oppklare noe som han legger til grunn i spørsmålet sitt: Jeg har ikke på noen som helst måte beklaget overfor EU at vi bruker tid på å gå igjennom dette regelverket, og at vi skal gjøre det grundig. Vi skal sørge for at vi opprettholder selvråderetten og suvereniteten når det gjelder å bestemme over naturressursene våre og hvilken infrastruktur vi skal bygge. Vi skal være helt sikre på at vi tar gjennomtenkte beslutninger når vi endelig skal gjøre det i dette settet med regler.

Det er viktig, men jeg understreket at jeg synes omstillingen, ikke bare i Norge, men i Europa og globalt, faktisk går for sent i forhold til det som er klimaforpliktelsene våre. Det handler om grunnlaget for mer investeringer i fornybar energi, mer utbygging av nett som sikrer stabilitet og forutsigbarhet for husholdningene, for industrien og for næringslivet i Norge – men også i en europeisk kontekst, for vi er gjensidig avhengig av hverandre. Samtidig går utviklingen av nye teknologier som bringer klimagassutslippene ned, også for sent. Det var det jeg var veldig tydelig på i går.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:12:42]: Da er det mulig at historiefortellingen fra Brussel ikke har kommet helt fram til Norge, for det framsto som om olje- og energiministeren beklaget på vegne av Norge at omstillingen her gikk for sent. Og det er jo spesielt, all den tid man ser en del energipolitikk i Europa som er ganske kontraproduktiv, og man har hatt vedvarende høye priser i Norge. Da er det en sunn skepsis å ikke blindt følge etter en energi- og klimapolitikk som ikke nødvendigvis er helt gjennomtenkt.

Man har tidligere lest at EU er kritisk til at en del vedtak innføres for sent, og man er kritisk til at man brukte ti år på å innføre tredje energimarkedspakke. Det som er interessant, er: Har EU vært ute og kritisert Norge for at man bruker for lang tid på å vedta fjerde energimarkedspakke, ren energi-pakken? Er det angrep fra EU som fikk statsråden til å beklage på vegne av hele Europa, men tydeligvis også på vegne av Norge, at jobben går for sent?

Statsråd Terje Aasland [10:13:46]: Jeg har ikke på noen som helst måte gitt uttrykk for at det går for sent

med implementeringen av EUs regelverk i Norge. Jeg har vært veldig tydelig på at vi er opptatt av å videreføre suvereniteten, selvråderetten. Vi la et grunnlag i tredje pakke, og det skal være fundamentet uansett hvilken regelverksutvikling som foregår videre.

Jeg har vært opptatt av at vi skal kunne få ned klimagassutslippene, kunne håndtere klimautfordringene på en god og trygg måte, sørge for at vi vil klare å få til industri- og næringsutvikling i den konteksten, få ned prisene og få tabilitet og forutsigbarhet knyttet til det. Skal vi lykkes med det, er vi avhengig av å få større og raskere investeringer i tilknytning til fornybar energi for å bygge ut et mer robust nett – ikke bare i Norge, men i hele Europa – og at vi klarer å ta tak i de lavkarbonløsningene som ligger i f.eks. bruk av naturgass – eller olje, for den saks skyld – i fortsettelsen. Slik får vi et godt konkurransegrunnlag for norsk industri, men også for europeisk industri, overfor den globale konkurransen.

Sofie Marhaug (R) [10:15:11]: Jeg får en følelse av déjà vu her jeg står, for statsråd Terje Aasland minner meg veldig om en annen Terje, som jeg har problemer med å skille ham fra, nemlig Fremskrittspartiets Terje Søviknes. Jo visst ser jeg at de er to forskjellige mennesker, men som statsråd sier de det samme. Da Terje Søviknes var olje- og energiminister, avviste han alle negative konsekvenser av ACER og tredje energimarkedspakke og kalte sine meningsmotstandere for konspirasjonsteoretikere. I avisen kan jeg lese at Terje Aasland har lave skuldre for fjerde energimarkedspakke, samtidig som han drar til Brussel for å baktale sine norske meningsmotstandere. Jeg mener Terje Aasland burde brukt litt mer tid på å lytte til tillitsvalgte i Fellesforbundet – som har holdt innlegg denne uken, og som er bekymret for ACER og fjerde energimarkedspakke – og litt mindre tid på å lytte til EU-byråkratene.

Mitt spørsmål er: Hvorfor lytter ikke statsråden til bekymringene som mange av Fellesforbundets tillitsvalgte målbærer? Han abonnerer i stedet på Nikolai Astrups historiefortelling om EU og EUs tredje og fjerde energimarkedspakke.

Statsråd Terje Aasland [10:16:22]: Er det noe jeg faktisk gjør, er det å lytte til Fellesforbundets medlemmer og tillitsvalgte – ikke minst til dem som har skoene på ute i bedriftene, og hvilke bekymringer de har. I likhet med dem ønsker jeg å sørge for at vi har full selvråderett, suverenitet, i alle avgjørelser knyttet til kraftsystemet vårt – at vi kan ha en trygg, stabil og god forutsigbar tilnærming til videreutvikling av kraftsystemet vårt, sånn at vi kan underbygge nettopp industri- og næringslivsinvesteringer i tiden framover. Det er med på å trygge Fellesforbundets medlemmer gjennom aktivitet og arbeidsplasser, og det har jeg veldig klart gitt uttrykk

for. Jeg har ikke til hensikt å tilfredsstillende noen andres oppmerksomhet i den jobben som jeg er satt til å gjøre for at vi skal utvikle et kraftsystem som står seg i tiden framover – som klarer å bidra til at vi får kuttet klimagassutslipp, at vi får på plass nok kraft, nok nett og en god bruk av energien, sånn at vi kan få stabilitet og forutsigbarhet i prisene.

Sofie Marhaug (R) [10:17:20]: Jeg burde ha presisert, for det er forskjell på å lytte og å høre etter. Hvis statsråden hadde hørt etter på noen av innleggene som har vært de siste dagene, kunne han også høre at de er misfornøyde med at vi har gitt fra oss en del makt og myndighet gjennom tredje energimarkedspakke, og verre kan det bli med fjerde energimarkedspakke. Det handler bl.a. om muligheten til å gå inn og regulere pris, ikke bare ha markedspris. Det handler inndelingen i prisområder. Det handler om hvordan vi kan bruke flaskehalsinntektene. Alt dette er eksempler på hvordan fjerde energimarkedspakke vil ta fra norsk politisk demokratisk beslutningsnivå makt og myndighet. Jeg kan ikke forstå at statsråden kan si at han lytter til Fellesforbundet og deres tillitsvalgte, samtidig som han later som at dette ikke er store problemer for dem som jobber i norsk industri og næringsliv, og som får merke dette på kroppen.

Statsråd Terje Aasland [10:18:24]: Vi har egentlig fri fullmakt til å gjøre det meste med kraftsystemet vårt, ikke minst når det gjelder pris. Det er fullt mulig å sette en makspris på 35 øre, som Rødt har foreslått, men jeg anbefaler representanten å lese strømprisutvalgets rapport og se på de negative konsekvensene av forslaget, for det betyr at en antatt ikke får opp flere investeringer, en får ikke noen som helst kontroll på energibruken, og en får heller ikke effekten av å få kraften dit kraften skal, ut ifra de fysiske begrensningene som er i nettet. De langsiktige løsningene er at vi må bygge ut mer kraft og mer nett og bruke energien mer effektivt for å understøtte industri og næringsliv og sørge for at Fellesforbundets medlemmer og andre, når de står opp om «morran», får trygghet for at det er en jobb å gå til, og at det er en jobb som har framtiden foran seg. Det må energipolitikken bygge opp under, og det jobber regjeringen med kontinuerlig.

Ola Elvestuen (V) [10:19:33]: Jeg så også oppslaget i Aftenposten og reagerte på en statsråd som var mest bekymret for debatten når det vi trenger er handling. Det vi trenger av en statsråd, er en som lytter til næringslivet. Vi trenger beslutninger både på ren energi-pakken, på fornybardirektivet, på bygningsdirektivet og på energioptimeringsdirektivet. Det er flere av disse vi nå trenger å få vedtatt. Jeg håper at statsråden hører på folk.

I ren energi-pakken er jo dette med energiøkonomisering enklere med egen energiproduksjon. Det handler også om forbrukerrettigheter og behovet for at vi får disse beslutningene på plass nå, sånn at vi når forpliktelsene våre i klimaavtalen vi har med EU.

Problemet er at vi har en statsråd som i artikkelen framstår, og vi hører det i debatten her også, som mer opptatt av debatten – altså en representant for et såkalt styringsparti uten vilje til å lede. For det er det dette handler om. Vi vet hva vi trenger å gjøre. Når vil statsråden utøve lederskap og få dette vedtatt?

Statsråd Terje Aasland [10:20:41]: Jeg mener det er en god kvalitet i lederskap at en tar hensyn til de kvalitetene en skal ivareta også fra norsk side – at en sørger for å være helt trygg på at selvråderetten, suvereniteten, i forhold til bruk av naturressurser, blir holdt i hevd også i fortsettelsen, at en har full kontroll på hvilken infrastruktur som skal bygges, og at en har mulighet til å gjennomføre gode tiltak som sikrer stabilitet og forutsigbarhet for norske strømkunder. Det er etter min mening en god kvalitet i det lederskapet.

Vi har i løpet av det siste året gjennomført en rekke tiltak for å bidra til at vi får på plass mer kraft, mer nett og bedre bruk av kraften. Vi kommer til å fortsette med det, og så kommer vi til å tilnærme oss EU-regelverket på en måte som gjør at vi kan ta opplyste, gode og gjennomtenkte konklusjoner når vi skal gjøre det.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:21:40]: I debatten om EUs fjerde energimarkedspakke får en av og til inntrykk av at det kun dreier seg om ACER. Jeg vil si at det er mange viktige elementer som ligger i pakken, enten det er enøk, energisparing eller å få mer fornybar energi. Alt dette er lett å slutte seg til, og jeg håper at en virkelig får fortgang i det uavhengig av om en har vedtatt pakken eller ikke.

Det er likevel ett element jeg er sterkt bekymret for, og som jeg tror statsråden også bør være bekymret for. Han viser til strømprisutvalget, og de er tydelige på at f.eks. å definere strøm som et nødvendighetsgode for forsyningssikkerhet eller for eventuelt å redusere eksport, har en nå mulighet til, men med fjerde energimarkedspakke vil en miste de mulighetene. Det samme gjelder f.eks. flaskehalsinntekter, som Statnett får enormt mye av fordi det er høy pris i sonene 1 og 2, men lavere pris i andre soner, som en i mye større grad burde brukt til å utjevne de urimelige prisdifferensene. Det vil en kunne miste muligheten til. Dette gjelder også hvis det er uenighet om prissoner. Er ikke statsråden bekymret for akkurat de tingene hvis en skal slutte seg til pakken?

Statsråd Terje Aasland [10:22:46]: Det er derfor vi nå gjør en grundig analyse av hva dette betyr for Norge,

og hva det ikke betyr for Norge. Jeg tror det er klokt å ha en sånn tilnærming til det, sånn at vi kan ta gjennomtenkte beslutninger og ha gjennomtenkte konklusjoner når vi skal beslutte det.

Det å opprettholde forsyningsikkerheten slik vi har gjort det gjennom styringsmekanismene, har vært et viktig verktøy, som det var handlingsrom for innenfor EØS-avtalen. Jeg mener det fortsatt er det, også ut fra det regelverket som er foreslått. Flaskehalsinntektene bruker vi jo nå, og vi har foreslått å bruke dem også til neste år for å dempe konsekvensene av høye priser i de områdene hvor prisene er høye. Så jeg er enig i at vi trenger handlingsrom. Vi trenger å kunne bestemme vesentlige deler av kraftsystemet vårt selv, suverent. Derfor gjør vi dette på en grundig måte, sånn at vi ikke kommer i en situasjon hvor noen av de viktige virkemidlene blir borte.

Presidenten [10:23:46]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:24:04]: Mitt spørsmål går til justisministeren.

Natt til i går gikk det av en eksplosjon mot et bolighus. Politiet knytter denne hendelsen til et lokalt kriminelt miljø, og vi fikk med det assosiasjoner til det som foregår i vårt naboland Sverige, hvor situasjonen er fullstendig ute av kontroll.

Jeg vil ikke hevde at Norge er der, men vi går stadig i retning av Sverige. Det er veldig lett å underbygge, for nylig statistikk fra politidistriktene viser en svært, svært mørk utvikling hva gjelder anmeldt voldskriminalitet blant de unge, altså 10–17-åringene, i de ulike politidistriktene. Jeg tillater meg å referere: Det er 73,6 pst. økning i Oslo politidistrikt siden januar, sammenlignet med i fjor, 59,6 pst. i Øst politidistrikt, 46,9 pst. i Sør-Vest politidistrikt og 66,2 pst. i Vest politidistrikt. Møre og Romsdal har en økning på 53 pst., Nordland på 47 pst., Troms på 78 pst. og Finnmark på 74 pst.

Dette er et bilde vi ser over hele landet – en ekstrem oppgang i kriminalitet blant de aller yngste. For en uke siden sto altså statsminister Jonas Gahr Støre her og hevdet, på bakgrunn av et spørsmål han fikk fra representanten Listhaug, at ungdomskriminaliteten i Oslo generelt ikke går opp og ikke har gjort det de siste årene. Det er en påstand som er beviselig feil. Vil justisministeren på vegne av regjeringen korrigere statsministerens utsagn, som åpenbart er i kategorien for å feilinformere Stortinget?

Statsråd Emilie Mehl [10:26:15]: Slik jeg forstod statsministeren, var det han sa riktig, for ungdomskriminaliteten generelt har ikke gått opp de siste 20 årene. Så ser vi, som representanten påpeker, at det er enkelte kategorier hvor det har vært en økning, bl.a. i anmeldte

forhold, i løpet av det siste året. Det vil jeg si at er noe vi tar på største alvor.

Vi vet ikke nok om årsakene til at det f.eks. er flere unge lovbrøyttere under 15 år nå. Men for meg og for Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har det vært ekstremt viktig å gjøre kraftfulle tiltak for å forebygge rekruttering av unge til kriminalitet og å skjerpe straffene for ungdom, sånn at vi klarer å komme raskt inn med en reaksjon som både sier fra om at dette ikke er grei oppførsel, og som også gjør at vi kan ta ungdommen ut av kriminaliteten og inn i et oppfølgingsspor. Nå sist har vi også sagt at vi jobber for å få på plass et hurtigspor i domstolene for å få disse sakene raskere behandlet.

Så vil jeg si at for å komme ungdomskriminaliteten til livs trenger vi både de harde tiltakene som kommer i etterkant av at ungdommene først har kommet inn i kriminalitet, og vi trenger også et samfunn hvor vi ikke legger opp til utenforskap, hvor vi forebygger sosiale forskjeller, og hvor vi jobber på skole-, helse- og barnevernssiden for å gi barn og ungdom en meningsfylt hverdag og hindre at folk faller utenfor.

Vi vet også at det er viktig å ha en innsats mot de kriminelle nettverkene, for i noen tilfeller er det store kriminelle nettverk med en lang verdikjede som helt bevisst rekrutterer ungdom som løpegutter eller til voldshandlinger. Derfor må vi også ha tiltak for å knuse nettverkene hvis vi skal komme denne utfordringen til livs.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:28:10]: Det er ikke riktig nå heller, det justisministeren hevder. Dersom man tar utgangspunkt i den generelle kriminaliteten til dem som er under 18 år, er den generelt økende – i Oslo politidistrikt med over 50 pst., Øst politidistrikt 50 pst., Vest politidistrikt 50 pst., Troms politidistrikt 40 pst., og sånn kan jeg fortsette. Det er en generell økning i alle politidistrikter, ikke bare for de mest alvorlige sakene som jeg refererte til først, men også for generell kriminalitet. Ergo feilinformerte statsministeren Stortinget sist spørretime. Men la det ligge. Jeg synes det hadde vært flott hvis justisministeren kunne ha korrigert det.

I denne situasjonen, når kriminaliteten øker så dramatisk og alle varselamper blinker, hvordan kan justisministeren forsvare at det går 403 politiutdannede ledig, uten jobb?

Statsråd Emilie Mehl [10:29:10]: Siden jeg ble statsråd for litt over to år siden, har det vært et viktig mål for regjeringen å få flere folk i politiet. Det er særlig fordi vi kom inn rett etter at Fremskrittspartiet og Høyre hadde gjennomført en veldig sentraliserende politireform som gjorde at vi nå har et politisystem hvor ressurser naturlig dras mot byråkrati, mot sentrale funksjoner og vekk fra politifolkene som jobber ute, f.eks. i lokalsamfunn her i Oslo, i lokalsamfunn i de andre byene som

representanten har nevnt, hvor det er utfordringer med ungdomskriminalitet. Etter at vi kom i regjering, har vi opplevd en krig i våre nærområder og en sterk kostnadsvekst som har gjort budsjettene veldig krevende, både for politiet og for andre offentlige etater. Derfor er vi nå på et sted hvor jeg mener at vi må opp. Vi må opp og få flere politifolk i jobb. Det er ikke en bra situasjon at vi har mange politistudenter som nylig er ferdigutdannet, som ikke er i jobb. Det er vårt mål å få flere av dem inn i jobb, sånn at vi kan utnytte beredskapen vi har tilgjengelig.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:30:12]: Det er jo det stikk motsatte som har skjedd. I motsetning til det justisministeren sier, har antallet ansatte med politiutdanning i politiet gått ned etter regjeringsskiftet – stikk motsatt av det justisministeren hevder. Som sagt er det 403 som går ledig og kan settes inn i jobb i morgen, dersom justisministeren hadde ønsket det. Det meldes over hele linjen om tragiske utfordringer som mange politidistrikter står i. Til og med Politidirektoratet har vært ute og advart mot justisministerens og regjeringens budsjett. Det er i seg selv ganske oppsiktsvekkende. Politimesteren i Oslo var på TV 2 i forrige uke og sa at hun frykter at lite ressurser fører til at politiet mister oversikt, sånn at hovedstaden blir en mer utrygg by. Deler justisministeren synet til politimesteren i Oslo?

Statsråd Emilie Mehl [10:31:13]: Jeg tror det er noe samtlige i salen kan være enig i. Det er ganske selvsagt at ingen av oss vil til et sted hvor for lite ressurser gjør at politiet mister oversikt. Jeg har ikke fått noen beskjed fra politiet om at det er tilfellet akkurat nå. For Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har det vært veldig viktig å prioritere politiet når vi legger våre budsjetter, i en tid hvor det er krevende å få hele statsbudsjettet til å gå opp. Det er mange sektorer som føler at det er trangt. Vi har i år f.eks. satt av 2 mrd. kr mer til politiet i neste års statsbudsjett. En stor del av det går til å møte den høye kostnadsveksten, for så langt det er mulig å unngå ytterligere nedskjæringer og heller kunne snu den andre veien, prioritere opp arbeidet mot organisert kriminalitet, vold og overgrep mot barn og få flere politifolk. Det er også en halv milliard i rammen som går til den typen tiltak.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:32:08]: Igjen er det altså det stikk motsatte som skjer. Denne regjeringen sa de skulle prioritere beredskap, de skulle prioritere politiet. Vel, antall ansatte med politiutdanning går ned. Viktige tiltak for å bekjempe vold og overgrep mot barn blir lagt ned, og så kan man alltid skryte av et statsbudsjett hvor de aller, aller fleste pengene er bundet opp i

kostnadsøkninger og øremerkinger bl.a. for å opprette politikontorplasser hvor det ikke er kriminalitet.

Politiet sier selv at når man drar med seg de underskuddene som man faktisk har i år, kommer det til å bli enda verre til neste år. Enda færre kommer til å være ansatt i norsk politi i 2024. Nedbyggingen av norsk politi fortsetter under denne regjeringen. Det er sterkt beklagelig. Da mener jeg at vi skal lytte til politimesteren i Oslo, som sier at dersom vi skal demme opp for og forebygge at vi får så utrygge tilstander som Sverige, må vi sette inn tiltak. Er justisministeren enig i det?

Statsråd Emilie Mehl [10:33:20]: Jeg lurer på om representanten kan oppklare et premiss i spørsmålet sitt. Når vi har lagt fram statsbudsjettet, har vi f.eks. prioritert 100 mill. kr til innsats mot vold og overgrep, og vi har prioritert 80 mill. kr til mer etterforskning. Det går rett i kjernen av det representanten tar opp som tema her: gjengkriminalitet, kriminelle nettverk, barn og ungdom. Det er omtrent 50 mill. kr til innsats mot økonomisk kriminalitet. Vi skal legge fram en egen stortingsmelding om det. Så sier representanten at det ikke er penger i statsbudsjettet, fordi det er bundet opp til tiltak. Er dette tiltak som Fremskrittspartiet ikke ønsker at vi skal bruke penger på?

Presidenten: «To be continued» – den muligheten kommer vel.

Sveinung Stensland (H) [10:34:13]: Statsråden sa nettopp at det var ekstremt viktig å ta tak i ungdomskriminaliteten. På mandag sa Vedum at han ville knuse ungdomskriminaliteten. Da fremstår det veldig rart at det første statsråd Mehl gjorde som ny justisminister, var å trekke Meld. St. 34 for 2020–2021, om ungdoms- og gjengkriminalitet. Det første Høyre gjorde i opposisjon, var å fremme en rekke tiltak for å begrense ungdoms- og gjengkriminaliteten. Samtlige forslag ble nedstemt fra regjeringen, utenom ett som gjaldt våpenamnesti. Så plutselig, to år etterpå, haster dette så veldig. Fremstår det ikke litt rart at en må se en eksplosjon i Sverige før en våkner? Denne stortingsmeldingen som kom for to år siden, kom ikke ut av det blå, det var jo en utvikling som lå der. Så en ikke dette problemet før det smalt i Sverige? Og hvorfor valgte en å trekke denne meldingen? Det er nå lagt frem deler av den, men en har fortsatt ikke lagt frem alle de tiltakene som lå i vår stortingsmelding.

Statsråd Emilie Mehl [10:35:14]: Jeg mener stortingsmeldingen var for dårlig. Som representanten godt vet, klarer ikke jeg å skrive en hel proposisjon på en natt, så hvis det var sånn at det eksploderte i går, og jeg kom hit med en proposisjon i dag, hadde jeg antakelig

jobbet med den i ganske lang tid. Det har i hvert fall vært tilfellet når vi nå har lagt fram forslaget om å skjerpe ungdomsstraffen. Vi har i forslagene lagt opp til at vi skal fjerne frivillighet, som forrige regjering baserte seg på da de innførte systemet med ungdomsstraff. For to år siden satte vi i gang en rekke tiltak. For eksempel var noe av det første vi gjorde i budsjettet vi la fram høsten 2022, å prioritere politiet – i tillegg til det som daværende statsminister Erna Solberg hadde lagt fram – med 200 mill. kr, hvor 40 av dem gikk til bekjempelse av bl.a. ungdomskriminalitet i Oslo. Vi har jobbet videre med exit-program for kriminelle som vil ut av det, vi har gjennomført et våpenamnesti, hvor vi fikk inn omtrent 18 000 våpen som var ulovlige og uregistrerte. Det er bra ting. Nå gjør vi enda mer framover for å forebygge at ungdommer havner på dette sporet.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:36:31]: I dyrtiden vi opplever, må enkelte kutte ut et abonnement på en strømnetjeneste eller stå over et restaurantbesøk, mens andre føler de må gi opp barnet sitt fordi de ikke har råd til rettslig hjelp i en krevende familiekonflikt, eller de står alene uten rettslig bistand når de blir ulovlig oppsagt eller kastet ut av en bolig.

Så å si alt som har skjedd på fri rettshjelp-området, er ting SV har forhandlet inn: en kraftig økning av inntektsgrensen, en ny rettshjelpslov, som er til behandling her i Stortinget, vi har styrket reisegodtgjørelsen som bedrer rettssikkerheten i distriktene, og vi har løftet de frivillige rettshjelpstiltakene. Det regjeringen selv leverer i statsbudsjettet i en dyrtid, er å ikke følge opp salærrådets anbefaling og å kutte i de frivillige rettshjelpstiltakene, som JURK, Jussbuss og Gatejuristen. Det er målrettede kutt i rettssikkerheten til dem som har minst.

Mitt spørsmål til ministeren er om hun har tenkt å komme med noen egne initiativ i denne dyrtiden for å styrke rettssikkerheten for dem som har minst.

Statsråd Emilie Mehl [10:37:34]: Rettssikkerhet er kjempeviktig uansett hvilken måte man snakker om det på. Det er viktig at domstolene våre og rettsystemet vårt er tilgjengelig for alle. Vi har lagt fram forslag til noen endringer i rettshjelpsordningen. Det kommer vi til å jobbe videre med. Det blir viktig. Når det gjelder salærsatsen, er den justert i budsjettet som er lagt fram.

Det er en dyrtid. Derfor må vi gjøre harde prioriteringer i budsjettet. Det har vært viktig å prioritere sikkerhet og beredskap, men vi må også ha med at domstolene og det området som representanten tar opp, er noe vi må møte på grunn av at det også har en kostnadsvekst.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:38:16]: Jeg registrerer at det ikke trekkes fram noen egne initiativ på det-

te feltet, men det vises nettopp til ting SV har forhandlet inn.

Bistands- og forsvarsadvokater er noen av dem som gjør det viktigste arbeidet for rettssikkerheten i Norge, og deres vilkår har over lengre tid og gjennom skiftende regjeringer blitt svekket – så svekket at vi fikk en historisk streik i norsk høyesterett, som ledet fram til en avtale med staten om et salærråd som skulle komme med en anbefaling til en bærekraftig salærsats.

Salærrådets anbefaling er knapt omtalt av ministeren i statsbudsjettet, og det tales ikke noe om et behov for en opptrappingsplan på feltet. Når vi ikke har en bærekraftig salærsats, sender ministeren et tydelig signal om at advokater heller skal jobbe på Aker brygge enn å være offentlig forsvarer.

Mitt spørsmål til ministeren er: Har noe som helst endret seg etter at salærrådet kom med sin innstilling, og har ministeren noen plan om å følge opp salærrådets anbefaling om en opptrappingsplan på feltet?

Statsråd Emilie Mehl [10:39:20]: Jeg synes salærrådets rolle er god, og vi har omtalt anbefalingen i statsbudsjettet. Det var noe som jeg opplevde at advokatmiljøene har ønsket og etterlyst, da de ikke har følt at deres innspill har kommet fram for offentligheten på en god nok måte tidligere. Så fikk vi salærrådets anbefaling, og vi har forholdt oss til det sammen med alt det andre vi skal ta hensyn til når vi lager et statsbudsjett.

Vi har prisjustert salæret, men vi har også gjort andre viktige prioriteringer, som f.eks. å gi penger til domstolene for å få lyd og bilde, da det er et stort behov for digitalisering i domstolene, og det er satt på vent en del oppussings- og fornyingsarbeid knyttet til særlig små og mellomstore domstoler, som jeg mener er viktig å prioritere.

Rettssikkerhet er ikke én ting. Det er summen av alt vi gjør for å holde rettsstaten vår oppe. Derfor må man se hele justisbudsjettet under ett, og der er det mange prioriteringer som har med rettssikkerhet å gjøre.

Presidenten [10:40:15]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Mona Fagerås (SV) [10:40:29]: Mitt spørsmål går til samferdselsministeren.

Samferdselsdepartementet har gjennom et visst påtrykk fra SV bedt Statens vegvesen om å gå gjennom veinormalene. Formålet har vært å se på om man kan hente ut klimagevinster og kutte kostnadene, bl.a. når det gjelder å heve terskelen for å bygge firefelts veier. Svaret lå på ministerens bord i juni, og konklusjonen er helt klart at en kan bygge to- og trefelts veier på veier med mer trafikk enn det er tillatt i dag.

SV er for så vidt fornøyd med at regjeringen endret veinormalene i denne retningen, men vi er bekymret for de gryteklare prosjektene. Ta f.eks. hele strekningen Ulsberg–Berkåk–Vindåsliene: Her er det en årsdøgntrafikk på rundt 5 000, men firefelts motorvei, det må man ha. Det er ubegripelig.

Jeg har sagt det før, men sier det gjerne igjen: Nye motorveier skaper mer privatbilisme, de øker klimagassutslippene, de er arealkrevende, de bygger ned matjord og sårbar natur, og ikke minst er de svinedyre, ikke bare for staten, men også for vanlige folk, i form av bompenger. SV mener at vi er nødt til å vri de store summene bort fra firefelts motorveier og over til å bruke dem på trygge hverdagsveier.

Tilbake til veinormalene: Vil regjeringens nye bestemmelser få konsekvenser for porteføljen for planlagte veier, som f.eks. E6 Berkåk–Vindåsliene, eller andre som ikke er like gryteklare, som f.eks. Hordfast og Lågendeltaet? Når skal dette eventuelt skje?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:42:22]: La meg først si at jeg er glad for de tilbakemeldingene SV gir på de nye veinormalene. Det er et åpenbart riktig grep å gjøre. Det handler om å ta vare på de ressursene vi har, utnytte den veien vi har fra før, spare natur, spare klimaet, spare matjord og rett og slett få mer vei for pengene. Det vi har gjort, er rett og slett å øke innslagspunktet for firefelts veier. Det betyr at vi kan bruke to- og trefelts veier på et litt høyere trafikkgrunnlag i dag, men vi har også opprettholdt en fleksibilitet sånn at man kan bygge firefelts veier ned til 12 000 i ÅDT, hvis det er riktig å gjøre det.

Når det gjelder de konkrete prosjektene, vil ikke jeg kunne gå inn på hvordan de berøres nå. Det vil det være Statens vegvesen og Nye veier, naturlig nok, som vil vurdere. De vil vurdere standard og dimensjonering med utgangspunkt i de nye veinormalene. Hvilke prosjekter som skal prioriteres i årene framover, vil bl.a. bli vurdert i Nasjonal transportplan, som legges fram til våren.

La meg si at det vil være andre tilleggs momenter som vurderes når man velger standard. Vi har gjentatte ganger her diskutert bl.a. standarden på E39 på Sør-Vestlandet, og det kan være tilfeller hvor man har behov for å bygge tunnellop, og hvor det utløses to tunnellop og det er bruløsninger som gjør at man vil kunne velge firefelts vei. Poenget er at det må være en fleksibilitet.

I det vi har lagt fram, og det vi har besluttet av veinormaler, ligger en veldig klar hensikt, og det er rett og slett at vi skal utnytte kapasiteten i veisystemet vi har, og at vi ikke skal sløse med samfunnets ressurser. Vi skal bruke tilstrekkelige midler, men ikke mer. Vi skal få mer vei for pengene, og vi skal selvfølgelig spare natur og klima.

Mona Fagerås (SV) [10:44:11]: Nettopp denne utdeligheten – eller fleksibiliteten om man vil – gjør meg

urolig. Terskelen for å bygge firefelts motorveier endrer seg for alle praktiske formål ikke. Innslagspunktet er stadig en årsdøgntrafikk på 12 000. Så, mens Norge bygger firefelts motorveier med en forventet ÅDT på 12 000 kjøretøy, bygger Sverige tofeltsvei med midtdeleler og forbikjøringsfelt på strekninger med inntil 15 000–20 000 kjøretøy i døgnet. Sammenlignet med land som vi liker å sammenligne oss med, er altså 12 000 utrolig lavt.

Hvorfor er det, mener ministeren, påkrevd å bygge firefelts motorvei for så lav årsdøgntrafikk når en f.eks. i Tyskland bare bygger så brede veier med en årsdøgntrafikk på 18 000? Hva gjør Norge så spesielt? Jeg legger til at det å bygge firefelts motorvei er dobbelt så dyrt som to- og trefeltsveier.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:45:16]: Jeg er ikke helt enig i det representanten sier. Det vi faktisk gjør nå, er at vi åpner for at vi kan bygge to- og trefeltsveier med opptil 15 000 i ÅDT. Det er en vesentlig endring. Det betyr at vi har sagt at man ikke nødvendigvis bygger firefeltsveier fra 12 000 som automatikk, men vi har opprettholdt en viss fleksibilitet. Grunnlaget for at vi gjør det, er at det kan være steder i landet vårt hvor ÅDT-en ikke nødvendigvis gir et fullgodt svar. Det kan være steder hvor det er mye utfartstrafikk, og det kan være steder hvor det er en høy andel tungbiler, og det betyr at hensynet til effektiv trafikkavvikling også må ivaretas. Det er alltid flere momenter.

Det er ikke slik at vi har lagt fram veinormaler som ikke skal få virkning, men vi mener det er nødvendig at våre tiltakshavere, Statens vegvesen og Nye veier, har en viss fleksibilitet i hvordan de planlegger veier.

Mona Fagerås (SV) [10:46:09]: Denne samferdselsministeren har så langt gjort lite for å se på muligheten til å vri de store samferdselsmidlene bort fra klima-fiendtlige motorveier og over til trygge hverdagsveier, ras- og skredsikring, kollektivtrafikk og gange. Regjeringen fortsetter å prioritere å bruke mange hundre millioner kroner i planleggingsmidler på det gigaprojektet som er ferjefri E39, som trolig blir den største feilinvesteringen i norsk samferdsel «ever». Dette gjelder så vel pengebruken som overkjøringen av klima- og miljøhensyn.

Transportsektoren står i dag for om lag en tredjedel av alle klimagassutslippene, og disse skal vi halvere innen 2030. Hvor ble det av intensjonene fra Hurdal om at utbygging av infrastruktur må gjennomføres på en måte som gir mest mulig igjen for pengene? Hvorfor har så lite skjedd, og hvordan skal vi nå klimamålene om vi ikke begynner nå?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:47:11]: Vi har nettopp hatt en ordveksling her mellom oss om at vi nå har lagt fram nye veinormaler som nettopp har det i seg at vi skal redusere arealbruken, redusere klimagassutslipp og spare natur og matjord. Det er en veldig klar og tydelig intensjon fra denne regjeringen. I mange debatter her i denne salen, og også i debatter ute i samfunnet, har jeg vært tydelig på at når vi nå for fullt går inn i arbeidet med den nye NTP-en, vil det å ta vare på den infrastrukturen vi har, og utnytte kapasiteten i den, være et veldig viktig premiss. Det betyr selvfølgelig også at vi vil måtte bygge nytt når det er nødvendig.

Hvis man ser på de tiltakene og de prosjektene som er lagt fram i det kommende statsbudsjettet, ser man at de prosjektene som lanseres der, er mer «melk og brød»-prosjekter – viktige prosjekter for å binde landet sammen. Røldal–Seljestad er et godt eksempel på det, E6 i nord er et annet. Det er altså ikke et riktig bilde som representanten forsøker å skape av denne regjeringens samferdselspolitikk.

Trond Helleland (H) [10:48:30]: Representanten fra SV prøver å skape et inntrykk av at Norges viktigste livs-åre, E6, ikke er en hverdagsvei. Den er noe annet. Det er en stor, fæl motorvei, og det er ikke en hverdagsvei. Tenk på de tusenvis av tungbilsjåfører som kjører mellom Oslo og Trondheim daglig. Tenk på dem som skal ha skolelever fram langs veien, og vi vet at det er en trafikkfarlig vei. Årsdøgntrafikken er langt høyere enn det SV framstiller den som. Den er på 8 600 på flere punkter langs den veien. Spørsmålet mitt til statsråd Nygård er: Vi skal diskutere veinormaler i mange sammenhenger, men er det sånn at E6 er en helgevei, eller er det en hverdagsvei?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:49:28]: Jeg vil absolutt påstå at E6 er en hverdagsvei og en hovedferdselsåre, men det betyr jo ikke at den ikke også kan være preget av utfartstrafikk enkelte steder i landet. Det er jo sånn verden er. Den er ofte kompleks og sammensatt. Det er ofte ulike hensyn som må veies mot hverandre, og det er nettopp det de nye veinormalene legger til rette for. De legger til rette for at vi er mer påholdne med samfunnets ressurser, og at vi får mer ut av samfunnets ressurser, får mer vei for de pengene vi bruker, og at vi ikke bygger for omfattende og for dyrt. Så må man huske på at det er noen som nå påstår at vi skal underdimensjonere. Vi legger fortsatt 20 år inn i framtiden til grunn når vi ser på årsdøgntrafikk, og dimensjonerer veiene ut fra det. To- og trefelts veier kan ta unna veldig mye trafikk. Så jeg er ganske trygg på det grepet vi har lagt til rette for.

Presidenten [10:50:13]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:50:30]: Når en åpner samferdselsministerens del av statsbudsjettet, kan en lese tydelig at hovedprioriteringen er flytilbud, nye riksveier og byvekstavtaler. Jernbane er ikke nevnt med ett ord. Det er mer enn tydelig at jernbanen i år igjen ikke prioriteres, for regjeringen leverer nok et budsjett der jernbanen nedprioriteres.

Det verste er likevel at regjeringen lar jernbanen stå for fall. Heldigvis har vi skiftende regjeringer i Norge, for hvis jernbanen alltid hadde vært styrt av Senterpartiet og Arbeiderpartiet, ville det snart ikke ha gått tog. Tallet 32,9 mrd. kr er det som illustrerer hvor gigantisk etterslepet på norsk jernbane vil være i 2024. Økningen i etterslepet er på svimlende 1,8 mrd. kr. Jernbaneaktørene er bekymret, fraktselskapene er bekymret, og de reisende er bekymret. Året 2022 var et annus horribilis for togpendlerne, da de aldri visste om de rakk å hente i barnehagen, eller om de kom tidsnok til viktige jobbmøter. Vi må helt tilbake til 2010 for å finne like mange forsinkelsestimer som i 2022. I 2023 er det neppe særlig bedre. Likevel økte regjeringen vedlikeholdsetterslepet i fjor – og gjør det igjen i år.

I Nasjonal transportplan 2022–2033, som Stortinget behandlet våren 2021, var målet å stanse økningen i vedlikeholdsetterslepet i første seksårsperiode. Toppen var ventet å bli i 2024–2025, med et etterslep på om lag 25 mrd. kr, og det skulle bli lagt opp til en reduksjon av etterslepet på om lag 10 mrd. kr, eller over en tredjedel, fram mot 2033.

Spørsmålet til statsråden er: I januar var til og med tog i kriserammede Ukraina mer punktlig enn i Norge. Kan vi forvente at Norge igjen blir et land der folk kan forvente at toget går når det er satt opp?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:52:27]: Ja, det kan vi forvente. Det er vår ambisjon at vi skal få til driftsstabilitet på norsk jernbane, og det gjøres jo ikke bare med ett grep. Som representanten bør være kjent med, legger det statsbudsjettet vi har lagt fram, opp til en rasjonell framdrift i de pågående prosjektene. Det bygges intercity nordover og sydover, på begge sider av Oslofjorden. Disse prosjektene er, som alle vet, ganske omfattende og kompliserte, men det bygges. Senest forrige dagen var jeg med på å åpne ny trasé på Langset–Eidsvoll–Venjar, som da sto klar. Man jobber også videre med Dovrebanen for å få til to tog i timen, bl.a. til Hamar.

Det er riktig, som representanten påpeker, at vi har noen utfordringer på vedlikeholdssiden. Det som er veldig viktig når man skal satse mer på drift og vedlikehold, som denne regjeringen har sagt at vi skal gjøre, er at vi er sikre på at vi får maksimalt ut av ressursene. Derfor har jeg i min samhandling med jernbaneetatene og -virk-

somhetene, dvs. både direktoratet og Bane NOR, vært veldig opptatt av å være trygg på at vi har en målrettet innsats på vedlikehold. Det jobber Bane NOR veldig godt med. De har tatt i bruk mye teknologi. De har stadig bedre systemer for å målrette ressursinnsatsen på vedlikeholdet. Det er ikke helt likegyldig hvor man setter inn denne ressursen, når man ser på de utfordringene man har hatt, særlig rundt Oslo, særlig rundt hovedstaden.

Dette blir man stadig bedre på, men det er ingen tvil om at når vi nå skal inn i NTP-prosessen og lande den, vil drift og vedlikehold av jernbane være et veldig viktig tema for regjeringen.

André N. Skjelstad (V) [10:54:05]: I Arbeiderpartiets partiprogram for inneværende stortingsperiode står det at Arbeiderpartiet vil:

«Redusere vedlikeholdsetterslepet på jernbanen og ferdigstille allerede vedtatte jernbaneutbygginger.»

Videre står det:

«Arbeiderpartiet vil styrke konkurransekraften på godstransport mot veitransport.»

I forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan 2022–2033 skrev Arbeiderpartiet følgende merknader:

«Disse medlemmer mener det må utarbeides en langsiktig plan for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbanen (...).»

Da er det interessant å spørre: I lys av både fjorårets og årets statsbudsjett, hvordan synes statsråden at Arbeiderpartiets lovnader i valgkampen og i Stortinget som opposisjon står seg når en gjør det stikk motsatte av det en har lovd flere ganger, når en kommer i regjering?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:54:53]: Jeg mener det står seg godt fordi vi skal legge fram nettopp en forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på jernbane når vi legger fram ny nasjonal transportplan. Den har undertegnede som kjent framskyndet, så den kommer allerede til våren. Der vil jeg selvfølgelig synliggjøre hvordan vi tenker om å redusere vedlikeholdsetterslepet på jernbanen.

André N. Skjelstad (V) [10:55:12]: Det gjenstår selvfølgelig å se. En oppfølging til det med skinnegående trafikk, og da skal vi til Bergen: Bybanen til Åsane har skapt hodebry for politikere og innbyggere i Bergen i over ti år. Den 31. mai vedtok daværende bystyre i Bergen endelig en reguleringsplan for bybane til Åsane. Blant andre Høyre snudde. Så kom valget, og de snudde igjen. I byrådsforhandlingene snudde de seg bort fra dem som har kjempet for bybane til Åsane, og ville ikke ha bybane til Åsane. Nå skal et tunnelalternativ utredes

igjen. Samtidig er Vestland fylkeskommune stor byggherre for en organisasjon som har én oppgave: å bygge Bybanen. Hvis reguleringsplanen oppheves, vil det gi store utsettelse, og en kan så tvil om hele prosjektet.

Spørsmålet til statsråden er derfor: Hvordan vil statsråden håndtere det politiske kaoset knyttet til Bybanen til Åsane, som setter Vestland fylkeskommune i en vanskelig situasjon, og som går på tvers av ønsket til flertallet i Bergen bystyre? Svekker det sjansen for at Bybanen til Åsane prioriteres i NTP?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:56:18]: Jeg tror både representanten Skjelstad og jeg skal være forsiktige med å beskrive lokale politiske prosesser som kaos. Vi bør vel også være forsiktige med å si at vi skal rydde opp i lokale prosesser. Det må jo være de lokale politiske prosessene som skal munne ut i noen vedtak.

Det jeg kan si – og det er ikke bare med utgangspunkt i denne saken, men mer generelt – er at omkamper ikke er veldig konstruktive. Man får gjerne ikke noe særlig framdrift av det. Det vet vi alle. Så hvordan vi skal håndtere denne bybanesaken, må vi se på når det nye regimet i Bergen har kommet til bordet. Det må selvfølgelig primært være en diskusjon mellom Vestland fylkeskommune og Bergen by om hvordan man tenker seg dette videre. Så vil vi gjøre våre vurderinger i forbindelse med Nasjonal transportplan. Per nå vet vi at våre etater har spilt inn Bybanen til Åsane, men i et litt lengre tidsperspektiv enn man selvfølgelig har ønsket seg i Bergen.

Presidenten [10:57:20]: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Sveinung Stensland (H) [10:57:37]: Mitt spørsmål går til justisministeren.

For tre uker siden fikk statsråden et spørsmål fra meg om hun sto ved målet om to politifolk per tusen innbyggere – om hun kunne garantere at regjeringen ikke vil tillate at politidekningen faller under to politifolk per tusen innbyggere. I svaret får jeg beskrevet et mål om flere politifolk og flere politistudenter i jobb. Likevel ser vi en nedgang på over 200 politifolk de siste årene, og antallet nyutdannede uten jobb er rekordhøyt. Måloppnåelsen er med andre ord lav, og svaret jeg fikk skriftlig, kan ikke tolkes på annen måte enn at regjeringen har forlatt målet om to politifolk per tusen innbyggere.

Politifolk utgjør grunnstammen i norsk beredskap. Det vi har sett de siste årene, er en de facto svekkelse av politiberedskapen i Norge. Dette er stikk i strid med det Senterpartiet gikk til valg på i 2021. Senterpartiet ville ha to per tusen i Norge, og Vedum var ute i Aftenposten rett før valget og ville ha to per tusen i samtlige politidistrikt.

Så jeg spør igjen: Står justisministeren ved målet om to politifolk per tusen innbyggere i Norge? Kan statsråden garantere at regjeringen ikke vil tillate at politidekningen faller under to politifolk per tusen innbyggere?

Statsråd Emilie Mehl [10:59:00]: Jeg ønsker meg flere politifolk enn to per tusen. Det er mange politidistrikter som ikke har to per tusen, selv om noen har det, f.eks. Oslo og Finnmark. Det er et klart mål for regjeringen å få flere politifolk.

Jeg tror det er behov for at Høyre får hodet litt opp av sanden, ser noen år tilbake i tid og prøver å forstå hvorfor vi er der vi er nå. Vi ser at vi har fått flere folk i politiet de siste to årene, men vi har noen færre politifolk, altså folk med politiutdanning. Det handler om at det har vært en kostnadsvekst som har rammet både politidistriktene og særorganene, som Økokrim og Kripos, og alle andre deler av offentlig sektor, og for så vidt også folk der hjemme. Man har hatt en større pengesekk, men også større utgifter å betale fra den pengesekken. Derfor opplever man at man må holde stillinger ledige eller kanskje ikke kan ansette der man ser behov for det.

I tillegg har vi mottatt 65 000 flyktninger fra Ukraina på drøyt halvannet år. Det er mye. Det er mange nye folk som har kommet til Norge, og de har ikke bare kommet hit, de har også hatt behov for å bli tatt vare på, for å bli møtt og registrert av utlendingsmyndighetene – og av politiet, som også har brukt mye ressurser på dette. Så når vi ser at det er mange nye stillinger i politiet, er det bl.a. folk som har jobbet med Ukraina-situasjonen – selv om det ikke er politifolk.

I fjor hadde vi en passkrise, som Høyre og Fremskrittspartiet også var veldig opptatt av. Den har vi nå løst. Passutstedelse fungerer veldig godt. Der har vi også flere sivile stillinger, men det er folk som da jobber med pass.

Det er et sammensatt bilde, og jeg synes den forenklingen som Høyre og Fremskrittspartiet holder på med, står i veien for å klare å møte de store utfordringene som politiet står overfor.

Sveinung Stensland (H) [11:00:53]: Jeg tror vi begge har hodet godt over sanden, det er ikke det det handler om. Dette er ikke en forenkling. To per tusen er et veldig enkelt mål, og jeg ble ikke overbevist av dette svaret. Det ligger ingen garanti i dette, og en må bare konkludere med at målet om to per tusen er forlatt. Jeg tror Politiets Fellesforbund får rett i at vi kommer under to per tusen i Norge i løpet av få måneder. For tre år siden overrasket daværende leder i PF, nåværende statssekretær Sigve Bolstad, statsministeren med kake fordi vi nådde to politifolk per tusen. Jeg regner med at PF får noe igjen nå som det går feil vei.

For politifolk må denne prioriteringen fremstå som en vits. Altså: Hva vil statsråden gjøre for å få tak i de viktigste utfordringene – sikre jobb til nyutdannede, bedre arbeidsvilkårene for dem som jobber i politiet, og ikke minst øke grunnbemanningen?

Statsråd Emilie Mehl [11:01:46]: Vi har prioritert politiet høyt i våre budsjetter.

Jeg må bare gå litt tilbake til starten her, for det ble sagt at to per tusen er et enkelt mål. Ja, det er et enkelt mål hvis man ser det på et ark. Det er en enkel setning, men hvis man går litt tilbake, kan vi huske at det ble advart fra mange hold om at det var dumt hvis man forholdt seg kun til to per tusen-målet, fordi politiet også har behov for sivil kompetanse. For eksempel i etterforskning av alvorlige økonomiske straffesaker, av vold og overgrep mot barn og av cybersikkerhet er det behov for å ansette også andre. Så to per tusen er på en måte et enkelt mål når man ser det på statistikken, men det er ikke sånn at vi har løst problemene i politiet hvis vi kommer over to per tusen.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering er de fremste forkjemperne for at vi skal ha et politi som både løser de store oppgavene med behov for spisskompetanse og er til stede ute i hverdagen og skaper trygghet for folk, forebygger ungdomskriminalitet, osv. Da trenger vi flere politifolk. Derfor har vi f.eks. økt opptaket til Politihøgskolen og prioritert opp politiet i budsjettene, i motsetning til hva Høyre har gjort i sine budsjetter.

Sveinung Stensland (H) [11:02:56]: To per tusen er et enkelt mål. Høyre satte målet og nådde det. Senterpartiet gikk til valg på det og har forlatt det. Det er veldig enkelt å forstå.

Både statsministeren og justisministeren selv har ved flere anledninger sagt at politiet må prioritere innenfor egne rammer. Samtidig foreslår regjeringen nå å bruke 63 mill. kr på nye politikontor og 15 mill. kr på å legge bedragerienheten til Gjøvik istedenfor Trondheim, som var Økokrims forslag. I tillegg skal det åpnes nye passkontor, og vi skal til og med få en ny politiutdanning i Alta, som vi ikke helt vet hva skal koste. Alt dette er prioriteringer som bidrar til at vi får færre politifolk enn hvis pengene gikk som frie midler til politidistriktene. Jeg lurer på: Ser statsråden at regjeringens prioriteringer bidrar til at vi får færre politifolk i Norge enn hvis disse midlene ble tildelt fritt til politidistriktene?

Statsråd Emilie Mehl [11:03:45]: Jeg vet ikke hva Høyre vil med sin politipolitikk, for de kuttet nesten 400 mill. kr i sitt alternative statsbudsjett for 2023, og det hadde vært en katastrofe for politiet om man skulle tatt det på toppen av kostnadsveksten som har vært.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering vil få effekt ut av det vi bruker på politiet. Vi vil styre politiet sånn at de kan løse sitt store samfunnsoppdrag. For meg er det viktigere at vi prioriterer etterforskningsløft, at vi får brukt penger sånn at vi klarer å etterforske flere alvorlige saker, enn at jeg skal sprette en kake i forbindelse med et måltall. Jeg vil heller at vi skal klare å forebygge at ungdommer havner i kriminalitet, med en ny politistasjon på Mortensrud, enn at jeg skal spise kake i forbindelse med et måltall. Jeg vil heller klare å knuse de kriminelle gjengene med et nytt bedragerisenter eller ved å legge fram en handlingsplan, en stortingsmelding om økonomisk kriminalitet, enn å ha øynene mine kun rettet på det ene måltallet.

Så er jeg enig i at det ikke er bra at vi har mange politifolk utenfor arbeidet. Derfor prioriterer vi politiet opp i budsjettet for 2024 og har også gjort det, bl.a. i revidert nasjonalbudsjett nylig.

Presidenten [11:04:49]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:05:06]: Spørsmålet mitt går ikkje veldig overraskande til samferdselsministeren.

Dødsulukkene aukar også i 2023. Tala per september er 100 drepne i trafikken kontra 89 det siste året, som var ei alarmerande auking frå åra tidlegare. Regjeringa svarar ut denne svært alvorlege situasjonen med å kutte i vegvedlikehaldet med 400 mill. kr kontra siste saldering av budsjett og sørgjer for at etterslepet på vedlikehald av vegar landet rundt aukar med 1,2 mrd. kr.

Fylkesvegane står for om lag 50 pst. av dei alvorlege ulukkene og dødsulukkene på norske vegar. Cirka 30 pst. av ulukkene skjer grunna dårleg bane. Regjeringa kjem no med skarve 26 mill. kr i auking til fordeling til fylka, til vegpakkar, i tillegg til overføringane til fylkeskommunane, som i realiteten ikkje støttar deflatoren ein gong. Dette fører til mindre pengar til asfalt og vedlikehald også på fylkesvegane.

Synest samferdselsministeren at dette er ein forsvarleg vegpolitikk? Kvifor fører regjeringa ein livsfarleg samferdselspolitikk som medfører mindre pengar til vegvedlikehald, mindre pengar til asfalt, mindre midt- og kantmerking og farlege vegar landet rundt?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:06:34]: Det høres ikke ut som om representanten Sve og jeg har lest samme budsjettokument. I det budsjettet vi nylig har lagt fram, er det en historisk satsing på samferdsel, en vekst på 8 mrd. kr. Vi går i gang med tre viktige veiprojekter i Statens vegvesen sin portefølje, og Nye veier har god framdrift på mange av sine prosjekter. Inneværende år nådde vi et historisk høyt nivå på drift og vedlikehold.

Vi styrket budsjettet med 2 mrd. kr, hvis man ser på hva vi gjorde både i det presenterte statsbudsjettet og med revidert nasjonalbudsjett. I det statsbudsjettet vi har lagt fram nå, opprettholder vi et høyt nivå på drift og vedlikehold.

Representanten og jeg er enige om at vi må ta tak i det alvorlige ulykkesbildet, at vi må gjøre noe med det. Vi har dessverre ennå ikke god nok kunnskap om årsaksforhold, men i løpet av denne høsten vil Statens vegvesen presentere sine rapporter om ulykkesstatistikken, sånn at vi får mer kunnskap om disse ulykkene og økningene som har vært. Vi har ingen liv å miste i trafikken, derfor er det svært viktig for regjeringen å få god kunnskap om dette. Vi skal selvfølgelig gjøre det vi har sagt i Hurdalsplattformen: Vi skal intensivere arbeidet med å nå nullvisjonen.

La meg legge til at man ikke løser trafikksikkerhet bare med bevilgninger. Det handler selvfølgelig også om andre tiltak. Det handler om kontrolltiltak, som også ligger hos justisministeren, det handler om å bruke ATK, det handler selvfølgelig også om holdningsskapende arbeid, og det handler ikke minst om adferden til trafikantene. Her er det mange parametere vi må skru på, og derfor har vi heldigvis i Norge en bred tilnærming til trafikksikkerhetsarbeidet, hvor ulike parter bidrar. Vi har en plan med 137 ulike tiltak som skal gjennomføres, som skal bidra til økt trafikksikkerhet i Norge, og den har vi tenkt å gjennomføre.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:08:25]: Hovedspørsmålet i innlegget mitt gjekk på at ca. 30 pst. av ulukkene skjer på grunn av dårleg bane. Det har det vore vist til i rapportane tidlegare. Vi ser no at vegvedlikehaldsetterslepet for fylkesvegane aukar enormt – i ein rapport frå 2022 auka det frå 85 mrd. kr til 95 mrd. kr, i det spennet der. Det er enormt mykje. Berre i mitt fylke er det behov for å asfaltere ein femtedel av vegnettet på over 3 000 km – ca. 200 km, og 200 mill. kr er behovet. Fylket har funne rom for 26 mill. kr, altså 26 km. Det fører til at vegvedlikehaldet går drastisk tilbake, dekket vert drastisk dårlegare, og det vil føre til fleire ulukker.

Synest statsråden dette er ein god samferdselspolitikk, når regjeringa faktisk har gjort at fylka har ein dårlegare økonomi i år enn det dei har hatt tidlegare?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:09:25]: Vi er enige om at det er et etterslep på fylkesveiene. Det er også riktig at det har økt når den nye kartleggingen nå er gjennomført. Å gjennomføre en ny kartlegging var et initiativ fra denne regjeringen. Det er fordi vi har sagt vi skal legge fram en forpliktende plan sammen med fylkeskommunene for å redusere vedlikeholdsetterslepet når vi kommer med den nye NTP-en.

Det er ikke helt underordnet hvordan vi opptrer når vi skal lage og legge fram budsjetter. Jeg kan minne om at representanten Sves parti kuttet 2 mrd. kr i fylkeskommunenes økonomi i budsjettet for inneværende år. Det er ikke helt revnende likegyldig hva man gjør i Stortinget, hvis man skal stå her og være veldig tydelig på at man satser. Vi har økt denne potten noe, men det er også viktig å understreke at av de pengene som brukes på fylkesvei, bidrar ikke staten med det veldig store beløpet. Det brukes 23 mrd. kr på fylkesvei, og det meste av det er rammefinansierte penger til fylkeskommunene. Fylkeskommunene gjør sine egne prioriteringer av hvordan de bruker disse pengene.

Presidenten [11:10:27]: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Trond Helleland (H) [11:10:41]: Den 9. august vil gå inn som en dato da vi alle husker uværet «Hans». På det verste var all trafikk mellom Oslo og Trondheim stengt, to steder på E6 og rv. 3 mellom Rena og Alvdal. Rv. 7 mellom Hønefoss og Geilo var stengt, E16 mellom Bagn og Aurdal, rv. 4 mellom Roa og Gran osv. Det var 77 stengte fylkesveier, og flere jernbanelinjer måtte stenges.

Nå har statsråden og jeg diskutert dette før, men det er Randklev bru som er det mest alvorlige. Den brua rasste sammen og gjør at Dovrebanen er stengt, at godstrafikken må gå over Rørosbanen, noe som igjen fører til at det blir mindre persontrafikk på Rørosbanen, osv.

Så er spørsmålet: Hva gjorde Bane NOR i forkant? Sjekket Bane NOR bruene? Sørget de for at de hadde en viss oversikt før uværet satte inn? Teknisk Ukeblad har avslørt at Bane NOR for det første ikke visste at de hadde et regelverk som sa at de skulle inspisere bruene hvert sjette år. For det andre viser seg nå at av 122 jernbanebruer i Norge som krysser elver, er det 113 som ikke er inspisert. På Bergensbanen er det 63 bruer. Der har det aldri vært foretatt undervannsinnspeksjon på tross av at dette ligger i regelverket til Bane NOR. Er statsråden fornøyd med den jobben Bane NOR har gjort for å forebygge den type hendelser vi nå har sett?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:12:33]: La meg først si at vi jobber alt vi kan fra statens side med å gjenreise Randklev bru og få på plass kommunikasjonen på Dovrebanen. Det er selvfølgelig svært viktig at det gjøres så raskt som overhodet mulig.

Bane NOR har hovedkontroll av jernbanebruer hvert sjette år. Bane NOR opplyser at Randklev bru sist ble kontrollert i 2019. Det var ingenting da eller ved de årlige inspeksjonene som ga indikasjon på noe annet enn at brua var i god stand. Målevognkjøring gjennomføres to ganger i året og har heller ikke avdekket bevegelser i sporet som har gitt grunnlag for bekymring. Av

hensyn til sikkerheten valgte Bane NOR å stenge Dovrebanen i forbindelse med flommen, og hendelsen på Randklev bru innebar derfor ikke noen fare for liv og helse.

Så kan man kanskje diskutere hvor ofte man skal kontrollere bruer når været har blitt villere og våtere. For Bane NOR er det klart at skadene har oppstått på grunn av ekstrem flom. Etter kollapsen av Tretten bru over E6 har Havarikommisjonen kommet med noen læringspunkter i sin rapport, og det kan bli viktig i det videre arbeidet med klimatilpasning, vedlikehold og fornyelse av infrastrukturen også på banesiden.

Så er det tilsynet. Det er Jernbanetilsynet som har ansvar for å føre tilsyn med aktørene i jernbanesektoren, og de undersøker nå hvordan Bane NOR har fulgt opp og vedlikeholdt Randklev bru. Det Bane NOR opplyser, er at det interne regelverket krever at brukonstruksjonene, inklusiv fundamentene, skal kontrolleres i en hovedkontroll hvert sjette år. Det ble likevel ikke gjennomført undervannsinnspeksjon på Randklev bru på grunn av manglende samsvar mellom praksis rundt bruk av undervannsinnspeksjon og beskrivelsene i Bane NORs arbeidsrutiner. Bane NOR går nå gjennom både regelverk og praksis for å sikre samsvar mellom praksisen og regelverket, slik at alle kontroller er godt dokumentert og arkivert i samsvar med det som skal gjøres kontinuerlig og systematisk. Man er nå godt i gang med å undersøke de bruene som representanten nevner.

Trond Helleland (H) [11:14:37]: Banedirektør i Bane NOR, Eivind Bjurstrøm, opplyser at de 122 bruene som aldri er blitt inspisert, alle skal inspiseres i løpet av 2024. Så det har ført til en viss beredskap og framgang, men det er oppsiktsvekkende hvordan dette har foregått tidligere. Banedirektøren sier det er viktig å presisere at de har undersøkt bruene, men at de ikke har foretatt undervannsinnspeksjoner, fordi de som har undersøkt dem, har ment at det ikke har vært nødvendig. Årsaken har bl.a. vært lav vannstand og klart vann som har gitt god sikt. Føler statsråden seg betrygget over at en foretar en såpass lemfeldig vurdering av beredskapen og bruinspeksjonen som det har vært gjort fram til nå, og kan statsråden forsikre oss om at de bruene som nå skal inspiseres, blir inspisert ved noe annet enn å kikke ned i vannet?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:15:35]: La oss være enige om at det skal være grundige kontroller av samfunnets infrastruktur, sånn at vi er trygge på at den virker og ikke faller ned og blir ødelagt fordi vi ikke har fulgt opp vedlikehold og undersøkelser på riktig måte. Å beskrive det som lemfeldig, er vel verken undertegnende eller representanten i stand til. Vi er ikke fag-

eksperter på det. Det er jo fageksperter som har gjennomført dette, så det er nok gjort en skjønnsmessig vurdering av hva som har vært nødvendig for å undersøke bruene.

Så er det beklageligvis sånn at man ikke fullt ut har fulgt opp de rutinene man har hatt. Det må man gjøre noe med. Det er en forventning fra meg til Bane NOR om at de tar en gjennomgang av egne rutiner, at de blir trygge på hvordan man skal håndtere dette, og at det bidrar til at vi kan være trygge på at eksisterende og framtidige norske jernbanebruer blir undersøkt sånn som de skal. Dette vil departementet selvfølgelig følge opp i møter med Bane NOR, og det har egentlig allerede gjort det.

Trond Helleland (H) [11:16:36]: Det er altså 129 bruer – eller det er 109, jeg ser litt dårlig – på Nordlandsbanen, det er noen og seksti bruer på Bergensbanen, og det er over 60 bruer på Dovrebanen som ikke er blitt inspisert i henhold til reglementet. Jeg er ingen ekspert på dette, men jeg regner vel med at statsråden i sin dialog med etatene påpeker at det regelverket som Stortinget og regjeringen har vedtatt, skal følges. Når det ikke er fulgt i det hele tatt, gir det grunn til å spørre: Hvilken dialog har statsråden egentlig med jernbaneetatene? Er det sånn at statsråden gir dem klare påpakninger, eller sitter han og mottar informasjon og sier at dette er ok?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:17:26]: Vi har selvfølgelig forventninger til at Bane NOR skal følge de regler og rutiner som ligger til grunn for inspeksjon av bruene våre. Når det gjelder det faktiske, er det totalt 122 bruer som krever undervannsinspeksjon ved hovedkontroll, og det er besluttet at undervannsinspeksjon av de 122 bruene skal gjennomføres så snart som mulig. Det er da delt inn i tre kategorier, prioritet 1, 2 og 3. I gruppen som har prioritet 1, er det 32 bruer som er fordelt over hele landet, og alle disse skal det bli gjennomført undervannsinspeksjon av innen utgangen av oktober. Per i dag er ca. halvparten av disse gjennomført. Prioritet 2 og 3 tas deretter fortløpende. En detaljert framdriftsplan skal være utarbeidet i løpet av inneværende uke. Dette tas selvfølgelig på største alvor, og det må selvfølgelig gjennomføres. Vi skal være trygge på at bruene våre blir inspisert på behørig måte.

Trond Helleland (H) [11:18:16]: Kanskje vi skal avslutte med Randklev bru og høre om det har skjedd noe nytt der siden interpellasjonsdebatten i forrige uke, der statsråden kunne opplyse om at det nå ville bli satt opp et webkamera der en kunne følge dette minutt for minutt. Det må jo bli en av Norges lengste minutt-for-minutt-sendinger. Jeg håper statsråden nå kan gi noen hint om hvordan det går med denne brua. Er det bestemt hvilken metode en skal bruke, hvordan en skal

erstatte den, og når brua eventuelt kan stå klar, sånn at vi igjen kan knytte sammen Jernbane-Norge mellom nord og sør?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:18:57]: Akkurat nå i disse timene bygger man opp kranen som har vært hentet fra Danmark, hvis jeg ikke husker feil. Dette er en ganske omfattende operasjon. Det er utstyr som ikke var tilgjengelig i Norge. Dette er et grep som skal sette oss i stand til å gjennomføre løfteoperasjonen av de to bruelementene. De veier 270 tonn, og dette skal man sette i gang i løpet av de nærmeste ukene. Når man har fått løftet opp brukonstruksjonene, vil man ved inspeksjon se om de kan gjenbrukes eller ikke. Det finnes da to, eller egentlig tre, hovedspor her. I tilfelle man ikke kan gjenbruke eksisterende brulegemer der, har man tatt kontakt med Tyskland. Der forefinnes det en reservebru som muligens kan brukes. Det som er utfordringen med framdriften, er at det må bygges nye pilarer eller ny fundamentering, og det vil nødvendigvis ta noe tid. I løpet av de nærmeste ukene får vi litt bedre kontroll på hva som er realistisk framdrift når det gjelder å gjenreise Randklev bru.

Sak nr. 2 [11:20:03]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:20:04]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra May Helen Hetland Ervik til statsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 2, fra representanten Marius Arion Nilsen til finansministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Lan Marie Nguyen Berg til utenriksministeren, er trukket tilbake.

Spørsmålene 6 og 7, fra henholdsvis representantene Alfred Jens Bjørlo og Himanshu Gulati til forsknings- og høyere utdanningsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Anne Kristine Lindestad til kommunal- og distriktsministeren, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 15, fra representanten Geir Jørgensen til fiskeri- og havministeren, vil bli tatt opp av representanten Bjørnar Moxnes.

Spørsmål 1

Fra representanten May Helen Hetland Ervik til statsministeren:

«Den 5. september ba statsråd Geir Pollestad Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling om en habilitetsvurdering, på grunn av et sitat gitt til Jærbladet 20. juni angående en erstatningssak for avvikling av pelsdyrhold. Det er over seks uker siden. Til sammenligning er det kun tre ukers klagefrist på direktoratets avslag.

Er denne lange saksbehandlingstiden for en habilitetsvurdering akseptabel?»

Presidenten [11:20:11]: Spørsmålet er trukket.

Spørsmål 2

Fra representanten Marius Arion Nilsen til finansministeren:

«Vi leser altfor ofte om bedriftseiere og formuende som flytter fra Norge på grunn av det de beskriver som vanskelige vilkår som favoriserer utenlandsk eierskap, og et skatteregime som gjør bedriftseiere til en belastning for bedriftene. Siden Støre-regjeringen tiltrådte, er formue og utbytteskatt blitt økt betraktelig, og skattebelastningen for norsk eierskap likeså.

Kan statsråden forklare hvorfor regjeringen fører en skatte- og avgiftspolitik som favoriserer utenlandsk eierskap, og som sørger for skatteflukt av formuende ut fra Norge?»

Presidenten [11:20:12]: Spørsmålet er utsatt.

Spørsmål 3

Fra representanten Lan Marie Nguyen Berg til utenriksministeren:

«Har utenriksministeren formidlet tydelig til israelske myndigheter at blokaden av Gaza og bombing som ikke skjelner mellom sivile og militære mål må opphøre, og at den humanitære nødhjelpen må slippes fram til hele befolkningen på Gaza, og vil utenriksministeren innkalle Israels ambassadør for å formidle dette synet, dersom dette ikke allerede har blitt gjort?»

Presidenten [11:20:14]: Spørsmålet er trukket.

Spørsmål 4

Frank Edvard Sve (FrP) [11:20:31]: «Regjeringa har vore ute med representantar frå regjeringspartia rundt

omkring i landet og skrytt voldsomt over at ein har innført gratisferjer til ulike øysamfunn. Samtidig har ein opplevd at enkelte fylke har kutta i ferjeavgangar i slike samband som har vorte gratis, til store protestar frå innbyggjarane der. I tillegg har ein prestert å ikkje gjere dette gratisprinsippet gjeldande for Nordøyane i Møre og Romsdal, eit øysamfunn som det med gratis ferjedrift hadde vorte kostnadsfritt å reise til og frå.

Vil statsråden bidra til at også øysamfunnet på Nordøyane i Møre og Romsdal får gratis ferjesamband?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:21:11]: Jeg antar at representanten mener å spørre meg om beboerne på Nordøyane ville hatt tilbud om gratis ferje dersom Møre og Romsdal fylkeskommune ikke allerede hadde bygget landfast forbindelse til øyene. Det spørsmålet er i beste fall hypotetisk.

Det er vei til Nordøyane, og fylkeskommunen drifter ikke lenger en ferjeforbindelse. Derfor er det ikke egentlig noe spørsmål om å innføre gratis ferje. Nordøyvegen er et ferjeavløsningsprosjekt. Det innebærer at netto innsparing ved nedlegging av ferjeruter inngår i finansieringsgrunnlaget for Nordøyvegen.

Basert på utregninger i Kommunal- og distriktsdepartementet får prosjektet 60,6 mill. kr i ferjeavløsningsmidler årlig. Prosjektet vil få penger i om lag 42 år, og samlet nominell sum vil utgjøre om lag 4,5 mrd. kr. I tillegg har regjeringen i budsjettforslaget for 2024 foreslått å gi Møre og Romsdal fylkeskommune 160 mill. kr til dekking av kapitalkostnader og dermed bedre økonomien i Nordøyvegen-prosjektet.

Når det er sagt, er jeg stolt av å være del av en regjering som har halvert ferjeprisene og gjort det gratis til veiløse samfunn og øyer. Det er et viktig grep for å gjøre hverdagen litt enklere for folk, lommeboken litt tykkere og avstanden litt mindre – i den tiden vi lever i.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:22:30]: Til det siste, om halvering av ferjeprisane, kunne vi sikkert teke ein debatt, for det er jo rekna tilbake til 1. januar 2021. Så vidt eg veit, gjekk statsråden og dagens regjering til val hausten 2021, og det vert litt vanskeleg å ta til inntekt det Framstegspartiet og Høgre gjorde våren og sommaren 2021, då ein kutta 25 pst. Men la no det liggje.

Utgangspunktet er at ein set i gang ein prosess der øysamfunn skulle få gratis forbindelse med bakgrunn i den ulempa det er å ha både ferje og kostnader med å bu på desse øyane. Spørsmålet har vore reist tidlegare. Ein har hatt ein debatt om kvifor Nordøyane ikkje vart likebehandla, sjølv om dei fekk eit fastlandssamband akkurat i skjeringspunktet då ein innførte gratisprinsippet.

Synest ikkje statsråden det er ganske logisk at dei som bur der, føler seg urettferdig behandla når eit slikt

øysamfunn ikkje får gratis forbindelse, mens dei andre får det?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:23:33]: Vi har innført et grep for gratis ferjer. Her er det vei.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:23:41]: Ja, det er på ein måte litt av grunnlaget. Regjeringa dekkjer no alle kostnader ved ferjedrift, og då er det ikkje berre det som ligg i ramma og den biten, men også all underskotsdekning som fylka og andre må ta i andre samanhengar. Ein gjer det med andre øysamfunn, men for dette øysamfunnet gjer ein det ikkje. Det fører til at dette øysamfunnet, som burde vore likebehandla med andre øysamfunn i Noreg, må betale bompengar for eit samband der andre område i Noreg får det gratis. Vi fekk rett nok halvert bompengesatsane, og det var bra at vi fekk eit einstemmig storting med på å gjere det, men likevel er det ei betydeleg belastning for dette øysamfunnet. Det vert konkurranse drivande i forhold til andre øysamfunn, både for det å bu der og elles.

Ser ikkje ministeren at det er veldig urettferdig? Dei fekk ein veg midt i skjeringspunktet. Hadde dei hatt ferje, hadde dei hatt eit gratis samband.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:24:45]: I mitt opprinnelige innlegg redegjorde jeg for at dette er et ferjeavløsningsprosjekt hvor storsamfunnet bidrar med til sammen 4,5 mrd. kr. I tillegg har regjeringen – selvfølgelig med utgangspunkt i at dette er et prosjekt som har store kostnader – bidratt med 160 mill. kr til å bedre økonomien i Nordøyvegen-prosjektet. Vi bidrar i den sammenheng.

Det som selvfølgelig uansett må understrekes, er at dette er et prosjekt som er løftet fram av Møre og Romsdal fylkeskommune. Det er de som har gjort sine vurderinger når det gjelder vei/ferje. De har forhåpentligvis, siden de har foreslått det, også gjort sine grundige vurderinger av bompengefinansiering, og det har dette Stortinget sluttet seg til på et tidspunkt. Det må være utgangspunktet for debatten – ikke at det kunne vært ferje. Nå er det vei.

Spørsmål 5

Seher Aydar (R) [11:25:44]: «Det er en klar sammenheng mellom psykiske helseproblemer og gjeldsproblemer. Allikevel er det ingen tiltak for å hjelpe folk med psykiske helseproblemer og dårlig økonomi i opptrappingsplanen for psykisk helse.

Deler statsråden bekymringen for at folks økende problemer med å betale regningene sine og den store økningen i inkassokrav vi har sett, kan føre til økte psy-

kiske helseproblemer, og vil regjeringa gjøre noe for å sikre at de som får helseproblemer som følge av økonomiske problemer, får hjelp til å håndtere gjelda?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:26:20]: Forskjellene i landet vårt er for store, også når det gjelder helse. Vi vet at folk med kort utdanning og lav inntekt oftere opplever psykiske plager og lavere livskvalitet enn personer med lengre utdanning og høyere inntekt. Vi vet også at økonomiske belastninger påvirker den psykiske helsen til folk, og at gjeld kan øke risikoen for psykisk uhelse og også selvmordsforsøk. Mange merker nå høyere priser og renter. Vi må ta vare på dem som er mest utsatt. Det gjør denne regjeringen gjennom å opprettholde og styrke velferdstjenester som barnehage, skole og helse- og omsorgstjenester. Det er vi tydelige på i forslaget til neste års budsjett.

Før sommeren la regjeringen fram en opptrappingsplan for psykisk helse. Målet med planen er at de som trenger det, skal få god og lett tilgjengelig hjelp. Det gjelder uavhengig av hvor en bor, eller størrelse på lommeboka. Det gjelder også uavhengig av hva som ligger til grunn for utfordringene dine. Vi satser bl.a. på lavterskeltilbud i kommunene, slik at flere kan få hjelp på et tidlig tidspunkt. I denne typen tilbud bør det være rom for å kunne ta opp økonomiske problemer uten å møte fordommer. Velferdstjenestene våre må også jobbe tett sammen slik at folk opplever å få hjelp som er nyttig, og som faktisk hjelper. Økonomisk rådgivning er en sentral del av Nav-kontorenes plikt til råd og veiledning.

Gjennom opptrappingsplanen vil vi gjennomføre tiltak for å inkludere flere i både arbeid og utdanning. Samarbeidet mellom Nav og helse- og omsorgstjenestene er viktig i den sammenheng. I oppfølgingen av planen vil vi også se på hvordan tjenestene våre kan hjelpe slik at økonomi ikke blir en ekstra belastning eller noe som forsterker psykiske problemer.

Fordi økonomi og helse henger tett sammen, er denne regjeringen grunnleggende opptatt av å utjevne forskjeller, styrke de universelle ordningene og å ha en felles helsetjeneste for alle, som alle har lik tilgang til.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Seher Aydar (R) [11:28:42]: Problemet er at forskjellene bare fortsetter å øke, og vi ser at ikke alle får den helsehjelpen de trenger, fordi økonomi er blitt en barriere. Som statsråden selv også viste til, er sammenheng mellom gjeldsproblemer og selvmordsrisiko godt dokumentert. Særlig gjelder det såkalt usikret gjeld, som inkasso- og kredittgjeld, og det er den typen gjeld vi ser øker. En svensk studie fant at en av fem med store gjeldsproblemer minst én gang hadde forsøkt å ta

sitt liv. En britisk undersøkelse fant at mennesker med gjeldsproblemer har tre ganger så stor sannsynlighet for å ha hatt selvmordstanker i løpet av det siste året. Allikevel berører ingen av punktene i handlingsplanen for selvmordsforebygging den tematikken. Vil statsråden gjøre noe for at gjeldsproblematikk og det økonomiske har plass i det selvmordsforebyggende arbeidet?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:29:35]: Ingen av våre innbyggere lever livet sitt i én sektor, de lever livet sitt i et samfunn. Det er helseministeren i en regjering som har ansvar for både folkehelse og ikke minst den helse-tjenesten som folk skal få når de har behov for det, men også mange andre statsråder har ansvar for den helhetlige økonomiske politikken og for de arenaene i samfunnet som kan skape uhelse. Jeg synes representanten Seher Aydar er ved kjernen, og det jeg har av virkemidler når det gjelder tilgangen på helsetjenesten, er bl.a. egenandeler. I revidert nasjonalbudsjett prioriterte denne regjeringen å fjerne egenandelene i LAR-behandlingen. Det er et godt tiltak. Vi har også en differensiering på egenandeler og dette med dobbel egenandel ved uteblitt oppmøte, som differensierer mellom psykisk helse og somatisk helse.

Seher Aydar (R) [11:30:45]: Jeg må si meg enig i det statsråden sier om at vi må gjøre flere ting. Det viktigste er selvfølgelig å få ned forskjellene og også å sørge for at folk får den helsehjelpen de trenger. Nå ser vi at matvareprisene øker, strømregningen har blitt en kilde til bekymring for mange, renta stiger, og med den har også antall boliglån som har gått til inkasso, økt dramatisk. En undersøkelse Frelsesarmeen gjorde i mai, viste at en av åtte opplever indre uro ganske ofte eller svært ofte på grunn av økonomien.

Mitt konkrete spørsmål handler om: Hvordan tenker statsråden at den økonomiske utryggheten mange nå opplever, påvirker den psykiske helsen, som statsråden jo har svart på, men hvordan bør helsetjenesten møte psykisk uhelse som følger av reell økonomisk bekymring? Og hvorfor har ikke dette fått noen plass i opptrappingsplanen? Det er bra at Nav skal jobbe med det, men det holder ikke i dag. Det er det som er problemet. Vi trenger flere tiltak for de menneskene som har økonomiske problemer.

Ingvild Kjerkol (A) [11:31:47]: Opptrappingsplanen har tre tydelige innsatsområder. Det er helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid, rask hjelp der du bor gjennom gode lavterskeltilbud i kommunene, og tid og rom til å prioritere riktig i psykisk helsevern for dem som er alvorlig syke og trenger langvarig og koordinert oppfølging. I dette er det veldig viktig at vi har et godt samarbeid mellom de ulike delene av vel-

ferdsstaten. Jeg mener det skal være rom for å ta opp økonomiske problemer uten fordommer når man møter i et lavterskeltilbud hvor man skal komme raskt fordi man opplever psykiske plager. For dem som trenger langvarige og koordinerte tjenester, er samarbeidet mellom Nav og helsetjenestene veldig viktig. Så vet vi at for dem som skal leve lenge med sin psykiske uhelse, er også dette med bolig og øvrige sosiale tjenester viktig, og det må være koordinert og samordnet.

Spørsmål 6

Fra representanten Alfred Jens Bjørlo til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Meiner statsråden det er fornuftig bruk av knappe ressursar i forskings- og høgareutdanningssektoren og i tråd med regjeringa sin Tillitsreform at regjeringa grip inn og pålegg Universitetet i Oslo å sortere ut 100 000 av 1,4 millionar insekt i insektsamlinga på Tøyen for å flytte desse fysisk 34 kilometer og ein halvtime i bil til Ås i Akershus?»

Spørsmål 7

Fra representanten Himanshu Gulati til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Etter VGs avsløringer måtte Kunnskapsdepartementet innrømme at gjenoppnevning av lederen for Felles klagenemnd var ugyldig. Mange spør seg hvordan dette kunne skje. Nemndas tillitt må gjenopprettes. Det er viktig å få all fakta på bordet.

Kan statsråden fortelle om hvordan politisk ledelse konkret var involvert i avgjørelsen om gjenoppnevning, og om Kunnskapsdepartementet vil imøtekomme VGs anmodning om innsyn i alle interne dokumenter i forbindelse med gjenoppnevningen og tilsvarende provokasjoner fra advokatfirma Stray Vyrje i forbindelse med fuskesaken som skal opp i Borgarting lagmannsrett 17. november 2023?»

Presidenten [11:32:52]: Spørsmålene 6 og 7 er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 8

Mari Holm Lønseth (H) [11:33:05]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Ankomstene over Middelhavet er nå på et høyt nivå, og mange EU-land opplever et stort press. I tillegg skaper krig i Midtøsten risiko for en ny stor flyktningkrisse. UDI anslo tidligere i oktober at det ville komme 5 000 asylsøkere til Norge i 2024. Anslaget er usikkert, og an-

tallet kan bli betydelig høyere om Norge anses som et foretrukket land å reise til.

Planlegger regjeringen å komme til Stortinget med forslag til innstramminger i innvandringspolitikken for å unngå å komme i en situasjon hvor ankomstene øker mye?»

Statsråd Emilie Mehl [11:33:48]: Først vil jeg legge til at i tillegg til de asylsøkerne som representanten viser til, har vi mottatt veldig mange tusen ukrainske asylsøkere, hvor de fleste har fått midlertidig kollektiv beskyttelse, så det reelle antallet asylsøkere i Norge er veldig mye høyere, og størstedelen av dem er fra Ukraina. Men det kommer mange migranter til Europa, og da særlig over Middelhavet til Italia.

I tillegg må vi følge med på om situasjonen på Gaza og i Israel kommer til å føre til ytterligere strømmer av migranter fra Midtøsten. Dette er noe som står veldig høyt på agendaen for alle EU-land. Det var noe vi diskuterte senest på justis- og innenriksministermøtet med Schengen og EU-landene som jeg deltok på sist torsdag. I tillegg skal jeg på et nytt møte med de nordiske landene til uken for å diskutere det med statsrådene i vår krets.

Det er viktig for Norge at vi skal ta ansvar for og vise solidaritet med mennesker som er på flukt. Samtidig er det et grunnprinsipp for regjeringen, som også er slått fast i Hurdalsplattformen, at innvandringspolitikken skal være stabil. Den skal være kontrollert, bærekraftig og basert på brede forlik.

Det er mange som har søkt om asyl så langt i år. Vi følger med på antallet, og vi kommer til å vurdere om det er grunn til å iverksette tiltak hvis situasjonen tilsier det. Da kommer vi naturligvis tilbake til Stortinget. I den sammenheng vil jeg også vise til at jeg og arbeids- og inkluderingsministeren hadde en pressekonferanse i går knyttet til den delen av migrasjonen som kommer fra Ukraina, og hvor vi varslet nettopp det som er temaet i dette spørsmålet, at nå kommer det mange til Norge. Det kommer flere til Norge enn det kommer til de andre nordiske landene til sammen. Derfor mener vi det er behov for å vurdere noen grep. Det er noe vi må komme tilbake til, men foreløpig har vi spisset introduksjonsprogrammet, og vi har sendt på høring et forslag om en beredskapshjælp for å pålegge kommunene innkvartering, for å kunne agere raskt hvis det blir behov.

Norge har også brukt milliarder på yttergrensekontroll. Det er noe vi prioriterer høyt i Schengen-samarbeidet, og vi prioriterer retur høyt. Det tror jeg er kjempeviktig at flere land gjør hvis vi skal ha et asylsystem som er bærekraftig over tid. Det var også noe jeg tok til orde for på vegne av Norge i møtet jeg var på sist torsdag, og det er noe vi fortsatt kommer til å diskutere framover.

Jeg vil også nevne at regjeringen har foreslått å redusere kvoten for overføringsflyktninger fra 2 000 til 1 000 i statsbudsjettet for 2024. Det er fordi vi mener det må ses i sammenheng med de høye ankomstene til Norge.

Mari Holm Lønseth (H) [11:36:41]: Takk for svaret. Jeg er enig i at vi i Norge selvfølgelig skal ta et ansvar for å hjelpe mennesker på flukt, og jeg synes det er positivt at statsråden stiller i møtene i EU, hvor dette åpenbart er en veldig viktig problemstilling som vi må ta nærmere tak i, og ikke minst med de andre nordiske landene. Når jeg hører svaret fra statsråden, tror jeg i korte trekk hun egentlig svarer nei på spørsmålet om regjeringen nå planlegger innstramminger i innvandringspolitikken for å kunne begrense at mange kommer på sikt. Noe av det UDI har skrevet i det de kaller det øvre mulighetsrommet – hvis man ser på andre asylsøkere enn dem som kommer fra Ukraina – er at hvis det ikke er god nok grensekontroll innad i Europa, vil Norge være et foretrukket land. Jeg mener at man f.eks. kunne ha vurdert innstramminger i regelverket for familiegjennforening, eller sett på andre måter for å gi beskyttelse til folk på flukt. Er det noe regjeringen vil vurdere nå?

Statsråd Emilie Mehl [11:37:48]: Jeg vil ikke utelukke noe. Jeg tror vi deler det synet at dersom det er behov for det, må vi kunne både vurdere innstramminger og agere raskt for å stoppe migrasjonsstrømmer som går til Norge. Så lenge vi er med i Schengen, er vi avhengig av at det er kontroll på yttergrensene hvis vi skal lykkes i å begrense tilstrømmingen til Europa. Derfor er jeg glad for de nye signalene jeg oppfatter fra flertallet av landene i EU, om at det ikke bare er vi, men veldig mange flere, som tar til orde for at man må bruke penger på forebyggende tiltak og grensekontroll der hvor det kanskje før var mer fokusert på relokalisering av flyktninger som allerede hadde kommet til Italia eller andre middelhavsland som var under stort press.

Vi er tjent med at flere gjør tiltak. I mellomtiden vil regjeringen følge nøye med og komme tilbake til Stortinget hvis det er behov for innstramminger.

Mari Holm Lønseth (H) [11:38:42]: Det er bra at regjeringen ikke utelukker noen ting, men jeg tror det ville ha vært klokt å begynne å ta tak og eventuelt komme med forslag før det eventuelt er en situasjon som har utviklet seg. Det er bekymringsfullt hvis regjeringen venter og ser på om dette egentlig blir en urovekkende utvikling, og så iverksetter tiltak for innstramminger. Jeg mener heller at man burde begynne å se på det før det er for sent, før man kommer i en situasjon hvor man kanskje mister kontroll.

Jeg registrerte at regjeringen også sendte ut på høring forslag om nettopp å pålegge kommunene å ha

mottaksplasser. Det er jo tiltak som eventuelt må settes inn når man har havnet i en krisesituasjon, og som helt åpenbart er noe man må ta i et siste steg. Jeg mener man er nødt til å sette inn tiltak nå for å unngå at man kommer i en situasjon der det blir behov for å bruke de beredskapshjelmene vi har.

Hvilket nivå er det egentlig regjeringen ser for seg at man må være på, at man må vente og se på, før man eventuelt kommer til Stortinget?

Statsråd Emilie Mehl [11:39:43]: Dette spørsmålet ble sendt inn forrige uke, og som representanten vet, hadde jeg en pressekonferanse om akkurat dette i går, hvor vi varslet at det er behov for å ta den store strømmen til Norge på største alvor. Selv om bakgrunnen for det var at vi har veldig mange ukrainere, uforholdsmessig mange ukrainere sammenlignet med andre nordiske land, er også andre flyktninger en del av dette bildet. Jeg sa da at vi raskt vil komme tilbake med en gjennomgang og vurdering av eventuelle ytterligere tiltak. I tillegg var vi i går ganske tydelige på at det skjer noen ting allerede. En ting vi f.eks. sa, var at flere kan komme til å måtte bo lenger i mottak, at vi kan komme til å måtte ta i bruk alternativ innkvartering som har en lavere standard enn nå, altså at det blir mindre attraktivt å bo i mottak. Det er også viktig å ha med seg at de ordningene som gjelder for ukrainske flyktninger, ikke alltid gjelder for alle andre flyktninger, og at det er et nøkternt og ganske lavt nivå på en del ytelses flyktningene har.

Spørsmål 9

Tage Pettersen (H) [11:40:56]: «I 2019 var jeg med på å fremsette et representantforslag om straffeforfølgning av de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping. I november 2020 ble forslagene vi fremsatte, vedtatt. Ett av dem lød: «Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffeforfølge de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og mulighet for inndragning.» I siste budsjettet skriver departementet at vedtaket er under behandling.

Hvorfor tar dette så lang tid?»

Statsråd Emilie Mehl [11:41:31]: Justis- og beredskapsdepartementet har veldig mange viktige saker til behandling, og som følge av den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har det vært behov for å gjøre noen prioriteringer i framdriften i forskjellig lovarbeid. Vi har også måttet gjøre mye jobb det siste halvannet året som vi ikke visste om for to år siden, på grunn av det. Det handler om at vi trengte – og fortsatt trenger – å ha lovgivning som sørger for at vi beskytter samfunnet vårt

når vi er midt i en veldig urolig tid i Europa. Det har betydning for denne saken fordi arbeidet med å følge opp det vedtaket som representanten viste til, ikke var påbegynt av forrige regjering. Derfor har heller ikke vi kunnet prioritere en rask utkvittering av vedtaket, og særlig ikke etter at disse nye faktorene kom inn.

I vedtaket bes regjeringen om å vurdere muligheten for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffeforfølge dem som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og muligheten for inndragning. I dag er det allerede noen bestemmelser i straffeloven og legemiddeloven som kriminaliserer befatning med dopingmidler, og det er et vidtrekkende strafferettslig ansvar. Etter omstendighetene kan det også tenkes at bruk av dopingmidler vil kunne rammes av straffelovens bestemmelser om bedrageri.

Utgangspunktet i straffeloven er at utbytte fra straffbare handlinger skal inndras. Om det er behov for ytterligere kriminalisering av det å oppnå økonomiske gevinster knyttet til doping, er et komplisert spørsmål som krever grundige vurderinger, og som vi ikke har kunnet prioritere høyest.

Vi jobber også med en stortingsmelding om økonomisk kriminalitet, og som jeg har sagt tidligere, er nettopp inndragning en viktig del som vi må se mer på, og som vi også kommer til å omtale der. For både i denne typen saker og i andre saker tror jeg det er et enormt viktig grep å ta, altså å gjøre det lettere å inndra kriminelt utbytte – for å gjøre det mindre attraktivt å utføre denne kriminaliteten.

Tage Pettersen (H) [11:43:46]: Departementet skrev akkurat det samme om det samme anmodningsvedtaket i budsjettokumentet for ett år siden, og det betyr vel trolig at ingenting ble gjort den gang heller.

Uansett er dette tapt tid for antidopingarbeidet. Representantforslaget ble i sin tid fremmet i kjølvannet av nettopp dopingskandalen under ski-VM i Østerrike i 2019, der flere av utøverne ble tatt for å bloddope seg. Doping er organisert kriminalitet, og det er nettopp derfor det er maktstrukturene og den organiserte kriminaliteten bak som vi må til livs. Politiet må få verktøy til å kunne forfølge disse sakene hele veien – fra den som sitter og stikker sprøyta i kroppen, til alle dem som står bak.

Deler ikke statsråden det synet at vi ganske raskt bør utstyre hele justissektoren med flere virkemidler for å komme nettopp dopings bakmenn til livs? Og: På tross av det som har skjedd det siste året i verden rundt oss, synes hun ikke departementet burde prioritert arbeidet høyere?

Statsråd Emilie Mehl [11:44:49]: I den tiden vi er i nå, har vi lagt bak oss en måned med veldig mye fokus på kriminelle nettverk, kriminelle gjenger, organisert

kriminalitet og narkotika. Det er rett og slett et enormt omfang av økonomisk kriminalitet, og doping er en del av den organiserte kriminaliteten, som representanten rett påpeker. Derfor mener jeg det er riktig at vi jobber med dette på en helhetlig måte i en stortingsmelding for økonomisk kriminalitet, som vi kommer tilbake til Stortinget med om kort tid, bl.a. med tiltak for inndragning, som jeg har nevnt.

Vi har dessverre ikke hatt mulighet til å prioritere å utkvittere dette vedtaket nå opp mot andre viktige saker, som f.eks. ny straffelovgivning for seksuallovbrudd og kriminalisering av påvirkningsoperasjoner fra fremmede stater som kan ønske å true Norge. Det er den type ting som vi har ment at vi må løfte høyt opp.

Tage Pettersen (H) [11:45:52]: Nå har det jo vært 23 måneder i denne regjeringens levetid før den siste måneden, og for alle oss som er opptatt av idrett, står faktisk dette med ren idrett veldig, veldig høyt på agendaen. I saken mot den tidligere norske presidenten i det internasjonale skiskytterforbundet har Økokrim i Norge etterforsket påstander om grov korrupsjon, mens det er politiet i Østerrike som etterforsket påstander om bedrageri og dopingsvindler.

Vi må komme dit i Norge at bakmennenes handlinger vil kunne være minst like straffbare som utøvernes, og en ny straffebestemmelse bør innebære at medvirkningshandling som bidrag til selve doping, til å holde doping skjult, eller til å framforhandle økonomiske fordeler, kan tiltales som selvstendig straffbare handlinger når noen har oppnådd en økonomisk vinning i tilknytning til at en dopet utøver deltar i organisert idrett.

Deler statsråden synet til Stortingets flertall i 2020, og vil hun da framover prioritere arbeidet med dette anmodningsvedtaket?

Statsråd Emilie Mehl [11:46:53]: Det er prioritert, men på en litt annen måte enn det representanten ber meg om å gjøre. Det mener jeg ikke hadde vært riktig. Jeg mener det er viktig at vi går den organiserte kriminaliteten i strupen i bredt, og at doping blir omfattet av det. Som jeg også sa i mitt første innlegg, kan bruk av dopingmidler, eller medvirkning til det, i noen tilfeller tenkes å rammes av de bestemmelsene vi allerede har i straffeloven, f.eks. om bedrageri eller organisert kriminalitet. Utgangspunktet i straffeloven er at kriminelt utbytte skal inndras. Vi trenger mer effektive metoder for å få gjort det. Et annet utgangspunkt er at hvis saken er alvorlig nok, kan også medvirkning være straffbart. Så her er det et stort bilde, og det var også derfor jeg trakk inn den siste måneden – ikke fordi det er nå det har blitt viktig, men fordi det illustrerer litt av bredden i utfordringene med den organiserte kriminaliteten.

Spørsmål 10

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:47:58]: «Oslo politidistrikt oppgir til TV2 at de har måttet nedbemanne med 84 årsverk i løpet av det siste året. Samtidig ser vi økt aktivitet fra kriminelle nettverk og at ungdomskriminaliteten øker. Politimesteren i Oslo sier til TV2 at hun «er bekymret for at politiet mister oversikten i Oslo. At det blir mer utrygt å bo og leve her».

Ser statsråden at regjeringens prioritering av nye politikontorer bidrar til at vi får færre politifolk og mindre kriminalitetsbekjempelse i Oslo og resten av landet?»

Statsråd Emilie Mehl [11:48:30]: Premisset i dette spørsmålet er en grov forenkling og en fullstendig avsporing fra det som er utfordringene i Oslo. Som representanten godt vet, er det for det første Stortinget som lager budsjettene. For det andre er statsbudsjettet stort, og når regjeringen har prioritert penger til en ny politistasjon på Mortensrud, f.eks., kunne vi like gjerne sagt at vi skulle ha prioritert et nytt legekantor et annet sted. Det er summen av hele statsbudsjettet som legger rammene for politiet. Politiet har en ramme på 27 mrd. kr i foreslått budsjett for 2024. Det er beregnet at en politistasjon koster ca. 5 mill. kr. Hvis man tror at en politistasjon er det som velter politiet eller skaper utfordringer i politiet, tror jeg man må studere dette bildet litt nøyere.

Jeg vil også si at jeg er veldig stolt av at vi får flere politistasjoner. Vi etablerer en polititjeneste på Mortensrud i Oslo sør, et område der jeg mener det er behov for at politiet har fast tilstedeværelse, sånn at man kan være på torget på Mortensrud eller på Mortensrud senter, der ungdommen ferdes og oppholder seg og vi vet at det har vært omsatt narkotika, eller der ungdom som kanskje ikke har et annet sted å være, henger. Da kan vi klare å skape tillit til politiet. Vi kan få politiet ut i byen. Vi kan ha faste politifolk som faktisk kjenner ungdommene, som jobber forebyggende, og som skaper tillit, sånn at man har tillit både når det er rolig, og når det skjer noe – at politiet kanskje får tillit både fra dem som er involvert i kriminalitet, og fra andre innbyggere. Derfor er jeg stolt av den typen tiltak.

Jeg er også stolt av andre prioriteringer vi gjør i budsjettet, som f.eks. innsats mot vold og overgrep mot barn, hvor vi skal legge fram en opptrappingsplan, innsats mot økonomisk kriminalitet, hvor vi skal legge fram en stortingsmelding for å kunne knuse de kriminelle nettverkene, og et etterforskningsløft, fordi mange etterforskere i politiet slutter for tidlig, og vi mister kompetansen.

Det er mange ting som skal til for å løse de store utfordringene i politiet, men den slutningen som repre-

sentanten trekker i sin spørsmålsstilling, er jeg helt uenig i.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:50:51]: Premisset mitt var nettopp at det er begrensede ressurser i et budsjett, og at også politiet kommer til å måtte prioritere. Det å prioritere både husleie og kontorbygg framfor faktisk aktiv etterforskning og å være aktiv ute i patrulje er feil prioritering. Det sier også Politiets Fellesforbund, og det sier egentlig de politifaglige rådene som justisministeren har valgt å ikke lytte til.

Ta Oslo konkret, for jeg er veldig bekymret for byen min og hva som nå er utviklingen for unge mennesker: Når politimesteren går ut og sier at nedbemanningen nå er et faktum, man har redusert med mer enn 80 personer bare i år, og man vurderer å nedbemanne med 100 stillinger til neste år, skaper ikke det tillit til politiet. Det skaper ikke mulighet til å jobbe individrettet og forebyggende mot unge mennesker for å bekjempe ungdomskriminalitet og gjengkriminalitet.

Mitt spørsmål til justisministeren blir da: Hvordan kan politiet komme nærmere unge mennesker i Oslo når det er færre politifolk ute?

Statsråd Emilie Mehl [11:51:53]: Jeg setter pris på at Høyre spør Senterpartiet om det, for Høyre har veldig dårlige løsninger for å komme nærmere med politiet. Man har valgt å sentralisere, bygge opp et stort politisystem der mye ressurser trekkes inn i byråkrati, mens vi ønsker å gå den andre veien og få mer forebyggende virksomhet ute i lokalsamfunn, også i Oslo.

Jeg synes derfor det er kjempebra at f.eks. politiet de siste par årene har etablert nabolagspoliti med utgangspunkt i Sentrum politistasjon. Sentrum politistasjon ligger på Grønland, så den ligger på en måte i et nabolag, men den er kanskje en av de mest sentraliserte politistasjonene vi har. Jeg er derfor glad for at politiet har valgt å etablere nye utgangspunkt for å ha fast tilstedeværelse på Tøyen og på Grønland, hvor politiet kan patruljere rundt til fots.

Sveinung Stensland, som er justispolitisk talsperson for Høyre, synes at dette er kjempedumt, for han vil at politiet skal kjøre rundt med blålys og være der kun når det skjer noe. Jeg mener at den forebyggende virksomheten også er helt avgjørende.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:52:54]: Jeg håper at justisministeren lytter til hva politiet selv sier, og hva politimesteren i Oslo selv sa. Hun sa nylig at de økonomiske rammene ikke strekker til, og at nedbemanningen er et faktum. Hun er bekymret for at de ikke klarer å oppklare drap og alvorlige voldshandlinger mellom kriminelle nettverk, og at flere unge blir rekruttert. Hun sa – og dette bør justisministeren lytte til – at før kunne

hun flytte mannskap til der det brant mest fra f.eks. forebygging, etterforskning eller patrulje. Nå brenner det på alle områder, og hun har ikke mannskapet. Og nå er nedbemanningen et faktum også for neste år. Det er realitetene.

Justisministeren kan snakke om andre initiativ, men dette er hva de økonomiske rammene som justisministeren legger opp til, har ført til i Oslo. Mitt spørsmål til justisministeren er da: Hvor stor må nedbemanningen være, og hvor alvorlig må kriminalitetsutviklingen i Oslo være, før også justisministeren kanskje legger fra seg hva som var Senterpartiets valgløfter i 2020, og heller prioriterer pengene dit hvor man ser at kriminalitetsutviklingen er verst?

Statsråd Emilie Mehl [11:53:54]: Vi må skille mellom to ting her. Det ene er budsjett og det andre er hvilke tiltak man ønsker seg.

Når det gjelder budsjett: Budsjettsituasjonen i politiet er krevende på grunn av kostnadsveksten. Høyre la fram et alternativt budsjett for i år hvor man kuttet omtrent 379 mill. kr i tillegg til den situasjonen. Det er riktig, det kan man lese i budsjettene.

Nummer to er tiltak. Regjeringen, med Senterpartiet og Arbeiderpartiet, ønsker tiltak som bringer politiet ut i lokalsamfunn, f.eks. det nye polititjenestestedet på Mortensrud, som jeg mener er et viktig tiltak i Oslo sør. Vi har prioritert nå at politiet i Oslo øst får mer penger fordi de jobber nettopp med forebygging av rekruttering av unge til kriminalitet. Den type tenkning mener jeg er viktig. Der har Høyre vist et helt annet ansikt i sine prioriteringer, bl.a. gjennom politireformen og budsjettet man la fram sist, før jul i fjor.

Spørsmål 11

Mahmoud Farahmand (H) [11:55:05]: «De siste årene har vi sett flere saker om at personer med utenlandsk bakgrunn ikke har fått sikkerhetsklarering, også uten at det har vært noen rimelig grunn til å tvile på at personen er sikkerhetsmessig skikket. Selv om det er gode grunner for at myndighetene skal være restriktive med å gi sikkerhetsklareringer, kan vilkårlighet og forskjellsbehandling føre til at vi ekskluderer folk som kunne gjort en innsats for landet.

Hva har statsråden gjort for å sikre likebehandling i klareringssaker?»

Statsråd Emilie Mehl [11:55:34]: Representanten sier i sitt spørsmål at vi har sett flere saker hvor personer med utenlandsk bakgrunn ikke har fått sikkerhetsklarering, også uten at det har vært rimelig grunn til å tvile på om personen er sikkerhetsmessig skikket. Kla-

ringingssaker avgjøres på grunnlag av ganske komplekse, skjønnsmessige og sikkerhetsfaglige vurderinger, og det er jo en tid nå med sikkerhetspolitisk skiftende utfordringer. Det faktum at enkelte negative klareringsavgjørelser er blitt gjort om til gunst for klager, kan etter mitt syn ikke tas til inntekt for at det ikke har vært noen rimelig grunn for den tvilen som klareringsmyndighetene har hatt i avgjørelsen sin. At enkelte får et annet resultat når man går til en klageinstans, mener jeg egentlig er et uttrykk for at systemet fungerer etter hensikten. Jeg vil bare si det innledningsvis.

Myndighetenes arbeid med sikkerhetsklarering er noe vi gjør bl.a. for å bidra til å motvirke innsidetruslen. Det er en viktig del av nasjonal sikkerhet og å styrke vår nasjonale sikkerhet. Det er også et klart mål knyttet til akkurat dette i Hurdalsplattformen: at sikkerhetsklareringer skal baseres på individuelle vurderinger som på en god måte ivaretar rettighetene til den som skal klare. Det gjør at vi må stille høye krav til kvaliteten i de vurderingene som gjøres av klareringsmyndighetene.

Sikkerhetsloven stiller strenge krav til klareringsmyndighetene for å ivareta bl.a. den enkeltes rettssikkerhet gjennom krav til opplysning av saker og krav til begrunnelse for den som vurderes klarert. Samtidig er det viktig at klareringsregimet også balanseres mot hensynet til nasjonal sikkerhet, som jeg har vært inne på.

Jeg mener at begge disse hensynene er veldig viktige for at klareringsinstituttet skal ha tillit. Derfor jobber vi hele tiden med å forvalte det på en god måte, også i lys av det som står i Hurdalsplattformen.

Justis- og beredskapsdepartementet ba høsten 2022 Nasjonal sikkerhetsmyndighet om å gjennomføre tilsyn med klareringsmyndighetene, der de bl.a. skulle se på om avgjørelser i tilknytningssaker praktiseres i tråd med regelverket. Da ble det pekt på uklarheter rundt hvordan man skal fortolke og praktisere regelverket, og at det har vært ulik risikoforståelse og mangelfulle felles overordnede retningslinjer på tvers av klareringsmyndighetene. Det har både NSM, som fagmyndighet, og klareringsmyndighetene blitt bedt om å følge opp. Det er også noe som departementet følger opp videre i styringsdialogen.

Så fikk jeg våren 2023 også på plass en midlertidig ordning med særskilt oppnevnt advokat i forbindelse med sikkerhetslovens krav. Det er en ordning som skal gi mer rettssikkerhet ved at sikkerhetsklarerte advokater får innsyn i de delene av begrunnelsen som den som vurderes klarert, ikke kan få, og med det kan gi råd om man bør klage på vedtaket eller ikke.

Mahmoud Farahmand (H) [11:58:35]: Jeg takker for svaret, og det er betryggende å høre at det følges opp. Samtidig er jeg glad for at statsråden påpeker indi-

viduelle vurderinger – og det er i den sammenheng det blir interessant. Jeg har vært så heldig – eller uheldig – å motta flere av vedtakene som Sivil klareringsmyndighet, SKM, har sendt ut om negative klareringer – IK, som det heter. I flere av dem kommer det fram at ingen opplysninger tilsier at individet ikke har utført sitt arbeid på en god måte. Dette er individer som har hatt klarering tidligere på høyeste nivå. Det kommer også fram at det ikke er noen grunn til å tro at vedkommende kan være illojal. Jeg står med en sånt vedtak foran meg. Til tross for at det ikke finnes noen grunn, velger man å frata folk klareringen, med de konsekvenser det har for enkeltindividet. Dette er mennesker som har tjenestegjort for dette landet i to tiår. Deres eneste feil er at de for 40–50 år siden ble født i et annet land, eller at deres ektefelle er født i et annet land. Kan statsråden gjøre seg noen tanker om det?

Statsråd Emilie Mehl [11:59:35]: Den type problemstilling på generelt grunnlag som representanten trekker opp, er noe av bakgrunnen for nettopp det arbeidet som er gjort gjennom det tilsynet, det å gå igjen hvordan praksis er, for å sikre at den er i tråd med utgangspunktet om at alle skal ha rett til en individuell og ikke skjematisk vurdering.

Det er krevende å skulle si kategorisk at alle fra det landet eller det landet, eller som har en ektefelle derfra eller derfra, kan eller ikke kan få klarering. Det kan være forskjellige forhold knyttet til den enkeltes sak, og derfor er den individuelle behandlingen viktig. Det er også en del tilfeller der vi trenger kompetansen. Det kan være personer som ikke bare har tjenestegjort lenge, men som også har unik og viktig kompetanse for Norge.

Mahmoud Farahmand (H) [12:00:27]: Jeg er igjen takknemlig for at det virker som vi har en felles forståelse av problemstillingen. Jeg vil også påpeke noe annet. Ved flere tilfeller har det kommet fram at Sivil klareringsmyndighet har hatt en noe underlig tilnærming og forståelse av personopplysningsblanketten – på nivå H bl.a., der det kun er individet som skal klareres og dens ektefelle/nærstående som er tema. Det kom fram at i intervjuer er det ikke bare ektefelle som er tema, men også foreldre, tanter og onkler til ektefelle blir tema. Dette gjelder norske individer som har utenlandskfødt ektefelle – de er ikke utenlandske statsborgere, men utenlandsk født. For meg vitner det om at Sivil klareringsmyndighet har utviklet det man mildt sagt kan si er en ukultur, eller en underlig tilnærming. Jeg forstår at det har kommet fram noe i tilsynene som er gjort, men hvilke konkrete tiltak har statsråden tenkt å foreta seg for å bøte på dette, for det blir et umiddelbart problem og en ukultur som vil bidra til usikkerhet og redusert tillit til institusjonene våre.

Statsråd Emilie Mehl [12:01:29]: Jeg kjenner ikke til nøyaktig det som er innledningen på spørsmålet, så det må jeg eventuelt komme tilbake til hvis det er behov for å gå mer i detalj på det. Det illustrerer egentlig en veldig krevende balanse mellom at vi skal ha et system som er rettferdig, som har rettssikkerhet, som ikke tar fra folk muligheter uten grunn, men som først og fremst er der for å ivareta nasjonal sikkerhet. Hvilke spørsmål som stilles, og hvilke spørsmål det er rimelig å tåle å bli stilt, kan ikke jeg mene noe om her og nå. Det tenker jeg er opp til forvaltningsmyndigheten å vurdere ut fra de føringene som er gitt.

Det som har vært viktig for regjeringen, er å gå gjennom rutineene, slik at vi er sikre på at man faktisk får individuelle vurderinger. Men det kan også være noen tilfeller hvor det blir avslag på grunn av forhold som handler om individet eller noen man har nær.

Spørsmål 12

Sofie Marhaug (R) [12:02:39]: «Regjeringen har bekreftet at de nå vurderer EUs 4. energimarkedspakke. Samtidig er Statnett allerede med i et nytt selskap som heter Nordic RCC, sammen med andre nordiske nettselskaper. Dette er et regionalt koordineringskontor, som er en type samarbeidsorgan forankret i den nye elektrisitetsforordningen fra fjerde energimarkedspakke, som Norge jo ikke har vedtatt. Elektrisitetsforordningen slår fast at disse RCC-ene skal gis konkrete fullmakter.

Hva gjør Statnett i et samarbeidsorgan opprettet etter 4. energimarkedspakke og hvilke fullmakter har organet?»

Statsråd Terje Aasland [12:03:28]: Jeg forstår spørsmålet slik at det siktes til rettsaktene om organiseringen av kraftmarkedet vedtatt i EU som en del av ren energi-pakken i 2019. Det reviderte regelverket av 2019 er omfattende, og departementet arbeider nå med å gå gjennom innholdet. Arbeidet inkluderer vurderinger av de eventuelle konsekvensene, herunder behovet for mulige EØS-tilpasninger, endringer i norsk regelverk og hvorvidt det reviderte regelverket inneholder elementer av myndighetsoverføring. De konstitusjonelle sidene ved en eventuell innlemmelse av regelverket i EØS-avtalen vil også bli grundig vurdert.

Det er riktig at den nye elektrisitetsforordningen har bestemmelser om opprettelse av såkalte regionale koordineringssentre, RCC-er. Statnett er en såkalt TSO, dvs. systemoperatør av transmisjonsnett i Norge, og RCC-ene er enheter som utfyller TSO-enes oppgaver på tvers av landegrensene, innenfor nærmere definerte regioner i EU. RCC-ene er en videreføring av de regionale sikkerhetssentrene som følger av forordning om ret-

ningslinjer for systemdrift, men får i tillegg utvidede arbeidsoppgaver.

Norge har i mange år vært en del av et nordisk kraftmarked, som også er en del av det europeiske kraftmarkedet. Dette innebærer at aktører som Statnett fortløpende samarbeider med tilsvarende aktører i naboland om den praktiske driften av strømmettet. Dette er nødvendig for at det sammenkoblede kraftsystemet skal drives effektivt og sikkert. For norske aktører, slik som Statnett, gjelder regelverket i den tredje energimarkedspakken og etterfølgende forordning, som er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført som lovgivning i Norge. Hos våre naboland skjer samarbeidet i tråd med reguleringen som gjelder i EU. Dette er noe Statnett må forholde seg til, siden systemene er koblet fysisk sammen, og siden Statnett er med på å tilrettelegge for et sammenkoblede kraftmarked i Norden.

Uavhengig av status på arbeidet med ren energipakken, herunder den såkalte fjerde pakken, har altså Statnett et veletablert og fortløpende samarbeid med systemoperatørene i Sverige, Danmark og Finland. Det er derfor også naturlig at Statnett deltar i samarbeidet i den nordiske RCC-en. Dette betyr imidlertid ikke at Norge som stat har innlemmet det aktuelle regelverket i EØS-avtalen. Uavhengig av status for dette regelverket i EØS-sammenheng må Statnett til enhver tid forholde seg til aktørene på den andre siden av kabler og ledninger fra Norge til naboland.

Sofie Marhaug (R) [12:05:53]: Her hører jeg at statsråden prøver å framstille dette som bare en forlengelse av eksisterende praksis, og at ingenting har forandret seg, men det er jo vanskelig å komme utenom at dette henger sammen med fjerde energimarkedspakke og elektrisitetsforordningen, som gir disse RCC-ene konkrete fullmakter. Det synes jeg det er skremmende at man tar så lett på, selv om man begrunner det med at man allerede har et samarbeid fra før av.

Jeg vil spørre litt videre om fjerde energimarkedspakke. Tidligere i dag ble det sagt at dette ikke vil påvirke prisen i Norge. Vi kan bare sette en makspris på strøm, sa statsråden, men fjerde elmarkedsdirektiv artikkel 5 sier at elektrisitetsleverandørene fritt skal kunne fastsette den pris til hvilken de leverer elektrisitet til kundene. Vi har altså ikke muligheten i fjerde energimarkedspakke til å regulere prisen. Er statsråden enig i det?

Statsråd Terje Aasland [12:06:57]: La meg aller først understreke at for Statnett gjelder regelverket i den tredje energimarkedspakken og etterfølgende forordninger som er innlemmet i EØS-avtalen, og som er gjennomført som lovgivning i Norge. Den forutsetningen ligger til grunn for Statnetts deltakelse i RCC-arbei-

det, og de må forholde seg til det regelverket som er hjemlet i Stortinget, og som er hjemlet i Norge.

Til spørsmålet om at en kan sette en fastpris: Jeg har sagt at strømprisutvalget redegjør godt for konsekvensene av det. Vi kan selvfølgelig sette en makspris, som Rødt har foreslått i tilknytning til strømstøtteordningen, med det systemet vi har, og med det systemet som følger av fjerde pakke, sånn som jeg vurderer det. Det er fullt mulig å gjøre tiltak i sluttbrukermarkedet, men det har noen negative konsekvenser som jeg tror det er viktig å være klar over.

Sofie Marhaug (R) [12:08:01]: Det er ikke maks strømstøtte Rødt har foreslått. Rødt har foreslått å gå inn og si at man ikke skal kunne ta betalt mer enn så og så mye i forhold til hva som er kostprisen. Så det er ikke det samme. Det er heller ikke riktig å late som at RCC-ene ikke har noe med fjerde energimarkedspakke å gjøre. Jeg synes det er et uklart og rotete svar fra statsråden, der han prøver å dekke til i stedet for å åpne opp om hva som foregår, og om hvor grensene mellom tredje og fjerde energimarkedspakke går.

Men jeg vil stille et annet spørsmål. I dag har Fellesforbundets landsmøte vedtatt med stort flertall at de ønsker å gå ut av ACER og tredje energimarkedspakke. Fellesforbundets mål forutsetter et oppgjør med vårt eksisterende markedsbaserte kraftregime. Det inkluderer frikobling fra EUs energiunion gjennom utmelding av energibyrået ACER. Det samme ønsker Senterpartiet. Kan statsråden kommentere dette vedtaket?

Statsråd Terje Aasland [12:09:06]: La meg aller først understreke at jeg ikke bortforklarer noe som helst, eller prøver å usynliggjøre det. RCC-ene er opprettet gjennom den nye elektrisitetsforordningen, fordi den har bestemmelser om dette. Så understreker jeg at Statnett må forholde seg til det regelverket som er vedtatt i Norge, av Stortinget, i deres arbeid i dette RCC-et, som altså er en erstatning for det som var tidligere, med regionale sikkerhetssentre. Det er forutsetningen. Det er ikke noe forsøk på å bortforklare noe som helst; det er en tydeliggjøring av hvilke regler Statnett må forholde seg til. Det var også det som var utgangspunktet for spørsmålet fra representanten.

Så til Fellesforbundets landsmøte: Jeg synes det er bra at Fellesforbundet fatter sine vedtak. Stortinget har vedtatt at vi skal tilslutte oss tredje energimarkedspakke. Vi har EØS-avtalen som fundament. Den tror jeg er viktig også for Fellesforbundets medlemmer. Den danner grunnlaget, og det er det jeg velger å forholde meg til. Men vi har et veldig klart mål om tilstrekkelig tilgang på rimelig energi som grunnlag også i Norge.

Presidenten [12:10:14]: Neste spørsmål er fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsminister Erling Sande.

Presidenten vil benytte anledningen til å gratulere statsråd Sande og ønske ham velkommen til Stortinget som statsråd.

Spørsmål 13

Tobias Drevland Lund (R) [12:10:30]: La meg også benytte anledningen til å gratulere statsråden med ministerpost og ansvaret for et viktig departement.

«I tredje kvartal i år ble det startet bygging av bare ti nye boliger i Oslo, ifølge boligprodusentene. Totalt ble det igangsatt bygging av 70 pst. færre leiligheter enn i fjor. Byggenæringen melder nå om konkurser og permitteringer. Likevel er boligprisene fortsatt skyhøye i byene, og leieprisene vokser til himmels. Alt tyder på at det er behov for flere boliger i Norge, selv om markedets usynlige hånd nekter å ta så mye som et spadetak akkurat nå.

Vil statsråden sørge for at det offentlige tar grep for å øke boligbyggingen?»

Statsråd Erling Sande [12:11:15]: La meg starte med å takke for gratulasjonane frå både presidenten og representanten Drevland Lund.

Eg set pris på engasjementet som representanten viser på dette viktige området. Bustadbygging er noko som har stort fokus, og som kjem til å ha stort fokus framover også.

Marknaden for bustadbygging er for tida krevjande. Det er ein situasjon regjeringa følgjer nøye. Vi er opptekne av å ha dialog med næringa, for vi ser at dei økonomiske konjunkturane påverkar bustadbygginga meir enn mange andre bransjar. Det kan vere utfordrande både for næringa og for bustadkjøparane.

Regjeringa jobbar aktivt med å finne gode løysingar på dei ulike bustadutfordringane rundt om i landet, for landet er forskjellig. Husbanken spelar her ei nøkkelrolle. I framlegget frå regjeringa til statsbudsjett for 2024 vidarefører vi auken i låneramma på 3 mrd. kr frå revidert budsjett, 24 mrd. kr totalt. Det inneber m.a. at fleire personar kan få startlån, og fleire kommunar og utbyggjarar kan få lån til utleigebustader til vanskelegstilte og lån til bustadkvalitet.

Vidare gjer regjeringa framlegg om å auke tilskotet som distriktskommunar kan få til å teste ut nye bustadkonsept og samarbeidsformer. Vi føreslår å auke ramma for tilskotet med om lag 14 mill. kr i 2024.

Så til eit litt anna område: Regjeringa jobbar òg vidare med å leggje til rette for gode og effektive plan- og byggeprosessar. Vi har fleire prosjekt på gang for m.a. å ut-

vikle gode, standardiserte system for sakshandsaming av byggesøknader, redusere talet på mangelfulle byggesøknader til kommunane og få reglar som er meir tilrettelagde for digital bruk. Meir digital sakshandsaming og eit meir brukarvenleg regelverk kan spare kommunar, næringsliv og privatpersonar for veldig mykje tid og ressursar, og det kan gjere det raskare og enklare å bygge bustader.

Så er sikkert representanten kjent med at til våren legg regjeringa fram ei melding til Stortinget om ein heilskapleg bustadpolitikk, der utfordringar på bustadmarknaden og moglege tiltak blir drøfta.

Tobias Drevland Lund (R) [12:13:32]: Jeg takker for svaret. Statsråden nevner også flere tiltak som Rødt er enig i, og det er jeg glad for. Men jeg er litt usikker på om statsråden tar inn over seg krisen i byggenæringen, og egentlig boligkrisen som – i ytterste konsekvens – folk blir utsatt for akkurat nå. E24 skrev 21. oktober at i andre kvartal i år var det hele 325 konkurser innen bygg og anlegg, 12 pst. flere enn i samme kvartal i fjor. Samtidig er igangsettinger av boliger nesten halvert sammenlignet med de siste årene.

Jeg var på høring om statsbudsjettet i kommunalkomiteen i går, og da la jeg merke til de forfriskende utspillene og den klare og tydelige talen fra bl.a. Norske Boligbyggelags Landsforbund, Boligprodusentenes Forening og Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg. De sa alle at her trengs det en mye mer aktiv stat. Et av tiltakene de tok opp, var å styrke Husbanken, at det var helt nødvendig. Det nevner også statsråden, men det som er foreslått i statsbudsjettet, står ikke i stil med det som faktisk trengs å gjøres med Husbanken. Så mitt spørsmål til statsråden er om han vil gjennomføre en mye mer aktiv boligpolitikk, bl.a. en styrking av Husbanken, i årene framover.

Statsråd Erling Sande [12:14:40]: Eg håpar ikkje representanten fekk inntrykk av at regjeringa ikkje følgjer denne krevjande situasjonen, for det gjer vi. Eg sluttar meg til beskrivinga av at marknaden for tida er svært krevjande. Noko av dette bildet er den overordna økonomiske situasjonen, dei økonomiske konjunkturane som landet er inne i. Difor er veldig mykje av det arbeidet som regjeringa gjer i den store politikken og i den økonomiske politikken, viktig, ved å prøve å dempe prisveksten. For det er klart at prisvekst dreg opp kostnadene på bustader, det gjer det dyrare å bygge, og det gjer det vanskelegare for dei som skal kjøpe desse bustadene. Så det å kontrollere pris- og renteveksten er eit eksempel på eit grep som heile regjeringa jobbar med, og som er viktig for å imøtekomme den situasjonen.

Så har eg òg peika på dei konkrete verkemidla i Husbanken og det vi gjer på forenkling, for det kan faktisk bety ganske mykje i eit lengre perspektiv.

Tobias Drevland Lund (R) [12:15:42]: Jeg takker for svaret. Det er jo krise når studenter i de store byene må overby hverandre på leie for å få en plass å bo, og når en sykepleier i Oslo med sykepleierinntekt kan kjøpe 1 pst. av boligene på markedet. I et eksempel i LOs fagarbeiderindeks er det en som jobber heltid i barnehage, og en som jobber deltid i butikk, og de kan kjøpe 0,2 pst. av boligene på markedet. Samtidig er det slik at med en gang man putter nøkkelen i nøkkelhullet i distriktene, synker verdien på boligen. Så dette er ganske komplekst, og det tror jeg også statsråden er veldig klar over. Det jeg likevel vil utfordre ministeren på, er om vi kan vente oss mye mer kraftfulle grep i regjeringens boligmelding, som kommer, og om den klarer å gjøre noe med det som i dag er sannheten, nemlig at boligdrømmen for altfor mange i disse dager forblir nettopp en drøm.

Statsråd Erling Sande [12:16:35]: No kjem det mange innspel, både frå bransjen og frå andre som kjenner næringa godt, og det er også politiske innspel, som representanten peikar på, og dette er innspel som vi frå regjeringa si side tek imot. Det er viktige innspel, og dei blir viktige i utforminga av meldinga. Så blir òg Stortinget involvert når meldinga kjem hit, og då reknar eg også med at Stortinget vil gje dette området merksemd og kome med innspel i den samanhengen, slik at vi får sett fokus på det som eg er heilt einig med representanten i er eit viktig område og ei utfordring for samfunnet no.

Spørsmål 14

Presidenten [12:17:19]: Dette spørsmålet, fra representanten Anne Kristine Linnestad til kommunal- og distriktsministeren, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkommende.

Presidenten vil gratulere og ønske velkommen til statsråd Andreas Bjelland Eriksen.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:17:38]: Jeg vil også gratulere med utnevnelsen og ønske statsråden velkommen i salen, samtidig som jeg håper at vi skal få et godt og konstruktivt samarbeid.

«EUs avløpsdirektiv er nå under revidering. Gjeldende avløpsdirektiv er tatt inn i EØS-avtalen og derfor vil denne revidering også gjelde for Norge. Medlemslandene er nå enige, og saken går videre til forhandlinger. Det

er derfor fortsatt mulig å påvirke reglene i en retning som er i Norges interesse.

Har regjeringen en strategi for å følge opp avløpsdirektivsaken fremover?»

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:18:20]: La meg først takke for gratulasjonen. Jeg ser fram til godt og konstruktivt samarbeid med representanten Linnestad og resten av Stortinget framover.

Dagens avløpsdirektiv fra 1991 er, som representanten sier, innlemmet i EØS-avtalen, og det er gjennomført i forurensningsforskriften. For at vi skal nå miljømålene våre, er det avgjørende med tiltak på avløpsområdet. Et revidert avløpsdirektiv med strengere krav er i utgangspunktet positivt. Det bidrar til å redusere forurensing fra avløp og vil være viktig for den grønne omstillingen i både Norge og Europa.

Direktivet kommer til å bidra til å redusere forurensing fra avløp, f.eks. fra mikroplast og miljøgifter. Tilstanden i Oslofjorden er ett eksempel på at dårlig avløpsrensing kan få alvorlige konsekvenser.

Samtidig ser vi at gjennomføringen av revidert avløpsdirektiv kan være krevende i Norge. Vi har en lang kystlinje, vi har et spredt bosettingsmønster, og vi har en utfordrende topografi.

Utfordringene vi ser med gjennomføring av direktivet, har vi spilt inn overfor både Europakommisjonen og EUs formannskap ved flere anledninger i prosessen. Vi har f.eks. påpekt at kravene må være kostnadseffektive og oppnåelige, og vi har uttrykt bekymring for om kravene i forslaget vil være uforholdsmessige for særlig små tettsteder. Ved flere anledninger har vi foreslått at de minste tettbebyggelsene burde reguleres nasjonalt, men sånn at kravet om strengere rensing kan stilles der det er behov. Vi har argumentert for lengre tidsfrister for sekundærrensekravet for små tettbebyggelser langs kysten, for det kan gi kommunene bedre tid til omstilling og nødvendige investeringer.

Departementet følger den politiske behandlingen av direktivet i EU tett. Vi har gitt skriftlige innspill til EU-institusjonene, vi har hatt møter med Europakommisjonen og Europaparlamentet, og vi har hatt samtaler med EU-formannskapet og flere medlemsland. Gjennom dette har vi gitt overordnet støtte til et mer ambisiøst avløpsdirektiv enn vi har i dag, men vi har også uttrykt bekymring for noen av de foreslåtte kravene og utfordringene vi ser med gjennomføringen av nytt direktiv i Norge.

Når Europaparlamentet og Rådet nå har vedtatt sine forhandlingsposisjoner, vil det forhandles om endelig direktiv nå i høst. Rådets forhandlingsposisjon hensyntar ulike nasjonale forhold i medlemslandene og innfører lengre tidsfrister for gjennomføring sammenlignet med Europakommisjonens forslag.

Vi vil også framover følge tett med på prosessen fram mot endelig vedtak i EU. Vi vil fortsette å påvirke der vi kan, og bruke de mulighetene vi får til å gi innspill – for å ivareta norske interesser.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:21:04]: Takk for svaret.

Det er avgjørende viktig, slik vi ser det, at Norges posisjoner blir godt kjent, og at vi helst får det som vi vil, selv om det selvfølgelig er en forhandling. I vedtaket fra EUs klima- og miljøministre skjerpes reglene som skal omfatte tettsteder med mer enn 1 250 pe, dvs. ca. 1 000 innbyggere. Blir dette vedtatt, må alle tettsteder med mer enn 1 000 innbyggere bygge felles renseanlegg for å kunne ha utslipp til innsjø eller sjø.

Hvilke direkte konsekvenser ser statsråden at dette vil ha for norske lokalsamfunn langs hele kysten dersom det ikke åpnes for særnorske tilpasninger?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:21:51]: Nøyaktig hvilke kostnader et sånt forslag vil ha, hvis det blir vedtatt, er ting som vi må utrede nærmere, og som vi ser grundig på. Men det er ingen tvil om at vi ser at gjennomføringen av det reviderte direktivet, slik det ligger nå, vil være kostbart, og det vil være utfordrende for mange. Det er en av grunnene til at jeg er så tydelig på at vi skal bruke det rommet vi har for å påvirke, at vi skal være tydelige på hva vi mener man burde gjøre for å legge bedre til rette for at direktivet kan virke godt etter sin hensikt, og at kostnadene kan være forholdsmessige med hensyn til de fordelene det vil ha. Det skal vi sørge for å legge godt til rette for framover ved å bruke de påvirkningskanalene vi har.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:22:43]: Ministeren innledet også med å nevne Oslofjorden, og skal vi sammen redde denne fra å dø, må det satses på renseanlegg som fjerner nitrogen i alle kommuner på Østlandet, og landbruket må fortsette å omstille seg.

I Oslofjorden er det i tillegg store mengder marint søppel. Et ukjent antall fritidsbåter er dumpet, og det er spøkelsesteiner og annet forlatt fiskeutstyr som bidrar til å forurense fjorden. Derfor vil jeg gjerne spørre statsråden hva han mener skal til for at så mange som mulig av disse dumpede fritidsbåtene og mest mulig av det marine søppelet i Oslofjorden samles opp og fjernes.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:23:24]: Det er ingen tvil om at tilstanden i Oslofjorden er bekymringsfull. Det er en av grunnene til at regjeringen har lansert et kraftløft for Oslofjorden, med mange konkrete tiltak og gode prosesser med tanke på dialog for å legge til rette for at vi gjør noe med den tilstanden som er der.

Neste statusrapport for Oslofjorden kommer 7. november. Den blir viktig for oss for å se hvordan det kraftløftet og de tiltakene vi har gjennomført så langt, har virket.

Så er jeg helt sikker på at både de konkrete utfordringene som representanten nevner, og helheten i det som vi trenger å få til for å gjøre noe med tilstanden i Oslofjorden, er noe vi skal komme tilbake til etter at statusrapporten er lagt fram, sånn at vi er sikre på at det kraftløftet virker etter sin intensjon.

Spørsmål 15

Presidenten [12:24:19]: Dette spørsmålet, fra representanten Geir Jørgensen til fiskeri- og havministeren, vil bli tatt opp av representanten Bjørnar Moxnes.

Presidenten vil benytte anledningen til å gratulere og ønske Myrseth velkommen til Stortinget som statsråd.

Bjørnar Moxnes (R) [12:24:39]: Jeg vil også gratulere Myrseth med ny jobb og ser fram til godt samarbeid i Stortinget.

«Regjeringen har meldt at kvotemeldingen kommer høsten 2023. I intervju med Nationen 20. august 2021 uttalte statsråden at «Ap vil styrke kystsamfunnene, sørge for mer rettferdig fordeling av kvotene mellom flåtegruppene og dermed stoppe en uheldig utvikling mellom de store og små over tid».

Vil statsråden i den kommende kvotemeldingen følge opp Riksrevisjonens kritikk av fiskeripolitikken, og sikre en omfordeling fra trål til kystflåten, og er det nå «de små kystsamfunnene og den minste fiskeflåten sin tur», som statsråden uttalte i 2021?»

Statsråd Cecilie Myrseth [12:25:38]: Takk for gratulasjonene. Det er veldig fint å få være her som statsråd.

Som fiskeri- og havminister er det nå mitt ansvar å fullføre arbeidet med kvotemeldingen, og det viktigste for meg er vi nå gjør alt vi kan for at den blir klar så fort som overhodet mulig. Det vet jeg at kysten og næringen venter veldig på, og ikke minst at det er en utålmodighet her i salen også. For regjeringen er det viktig at vi får en kvotemelding som sikrer gode og forutsigbare rammevilkår, sånn at denne viktige næringen skal få mulighet til å utvikle seg videre. For fiskeripolitikken handler i stort om folk. Det handler om lokalsamfunn, og det handler om en rettferdig fordeling av viktige ressurser. Og vi skal få til en mer rettferdig fordeling av ressursene. Det er et av hovedmålene i kvotemeldingen, som nå er i sin innspurt. Når vi nå fremmer en ny kvotemelding, er jeg også opptatt av at vi svarer opp de anbefalingene og den kritikken som kom fra Riksrevisjonen, noe den for-

rige kvotemeldingen på ingen måte klarte å forholde seg til.

Fisken og ressursene i havet tilhører fellesskapet og skaper arbeidsplasser langs kysten. Derfor er båndet mellom hav og land så viktig, den viktige samfunnskontrakten. Rettferdig fordeling av verdier og ressurser for å skape ny industri og utvikle den vi har, er viktig for meg som statsråd.

Jeg er også opptatt av at den minste kystflåten skal ha gode rammevilkår. Det er ikke minst viktig nå når vi vet at torskekvote går ned, og vi må sørge for at de små kystsamfunnene og den minste fiskeflåten prioriteres. Det kommer til å vises i den nye kvotemeldingen.

Bjørnar Moxnes (R) [12:27:29]: Dette er godt å høre, for det er jo et kystopprør i Norge av en grunn. Mens det koker av fisk i havet, har 29 kommuner mistet all villfiskindustri. Ni kommuner har mistet alle fiskemottak, og en rekke kommuner har mistet mange fiskemottak. Vi ser også at trålerne sender fisken ut av landet i stedet for at den skaper arbeidsplasser i norske kystsamfunn. To av tre av all eksportert fisk går ubearbeidet rett ut av landet. Nå har folk langs kysten fått nok og krever at fisken skal tilhøre folket og ikke kvotebaronene. Dette er ikke et lokalt spørsmål eller et Nord-Norge-spørsmål; dette med folkets felles eierskap til fisken i havet er et strategisk spørsmål for hele nasjonen. Er statsråden enig i at det er uheldig at norsk fiskeripolitikk har ført til flere arbeidsplasser i Polen og Kina enn langs norskekysten?

Statsråd Cecilie Myrseth [12:28:33]: Det har vært en utvikling i fiskerinæringen som i den siste tiden har gått i feil retning. Det har Riksrevisjonen tydelig vist, at mer av ressursene er blitt samlet på færre hender. Men det er også viktig å ha med seg historikken her. Det var en tid da fiskerne sto med lua i hånden og ikke tjente penger, og dette må vi også ha med oss når vi ser på utviklingen av fiskerinæringen.

For det er viktig at når man driver med fiske, skal man kunne leve av det, og at kystsamfunnene skal få igjen mer gjennom aktivitet, gjennom arbeidsplasser, og at vi skal bygge lokalsamfunn langs hele kysten. Det kommer til å være bærende i mitt arbeid som fiskeri- og havminister. Å sørge for at vi får forvaltet ressursene på en sånn måte at vi sikrer at industrien har tilgang på råstoff hele året, og at vi skaper helårige arbeidsplasser, gjør det mer attraktivt og bra å jobbe også i industrien.

Bjørnar Moxnes (R) [12:29:36]: I Klassekampen denne uken inviterer Høyre regjeringen til samarbeid om et såkalt bredt forlik i fiskeripolitikken, og Høyres Olve Grotle advarer mot å flytte kvoter. Han virker å være ganske så fornøyd med dagens fiskeripolitikk og

framsnakker såkalt forutsigbare rammer – i praksis for kvotebaronene. Men skal vi ta Riksrevisjonens kritikk på alvor, vil dette være forutsigbare rammer for at det blir færre lokale mottak og arbeidsplasser og mindre grunnlag for bosetting, og at det også blir vanskeligere for unge i næringen å etablere seg, sånn det har blitt med disse omsettelige, skyhøye kvotene.

Vil statsråden i stedet for å lytte til Høyre bruke det historisk sterke venstresideflertallet i Stortinget for å svare ut Riksrevisjonens rapport og – som Myrseth sa i det første svaret sitt – styrke kystsamfunnene? Eller vil statsråden heller gå hånd i hånd med Høyre, i retning av mindre mangfold i næringen og mer makt til de største?

Statsråd Cecilie Myrseth [12:30:44]: Jeg tror at de som har fulgt med på denne salen i de siste årene, og ikke minst for to år siden og seks år siden, vet godt hva mitt standpunkt har vært. Jeg var heller ikke fornøyd med det som ble lagt fram sist, og som ble vedtatt. Så at representantene fra Høyre er fornøyd med fiskeripolitikken som er i dag, som de selv har innført, tenker jeg at ikke er så rart. Men for regjeringens del, og for min del, er det viktig at vi legger fram en politikk som vi mener er riktig for kysten. Nå har jeg sagt litt om hva som ligger til grunn for det. Det handler om mer rettferdig fordeling, det handler om å skape arbeidsplasser som er trygge, å bygge lokalsamfunn, og at vi selvfølgelig skal svare på de utfordringene og den kritikken som Riksrevisjonen har kommet med.

Så håper jeg at den politikken vi legger fram for kysten, vil være såpass god at det vil være bred tilslutning til den.

Spørsmål 16

Presidenten [12:31:51]: Presidenten vil gratulere Kari Nessa Nordtun og ønske også henne velkommen til Stortinget som statsråd.

Hege Bae Nyholt (R) [12:32:01]: Jeg må også få lov til å begynne med å gratulere statsråden med det som kanskje er Norges viktigste jobb. Det er en ære å få være den første til å stille den nye statsråden spørsmål:

«I mange sammenhenger har Tonje Brenna sagt at regjeringa skal «stoppe kommersialiseringen av barnehagesektoren og få kontrollen over sektoren ut av styrerommene og inn i kommunestyrene». Til nå har ikke regjeringen levert forslag til tiltak, til tross for at vi er over halvveis i regjeringensperiode. I likhet med fagbevegelsen er Rødt utålmodige og ønsker at kommunene blant annet skal kunne prioritere ideelle aktører og styre kapasiteten i kommunen.

Hvilke grep mener statsråden må til for å nå regjeringens mål innen utgangen av perioden?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:32:46]: Først av alt: Tusen takk for gratulasjonen!

Når det gjelder spørsmålet, er jeg enig med stortingsrepresentanten i at det er behov for endringer i regelverket knyttet til styring og finansiering av private barnehager. Det er tidligere blitt redegjort grundig for tilstanden i barnehagesektoren og regjeringens ambisjoner for videre utvikling av sektoren, og jeg gjenar gjerne det.

Som kjent la regjeringen i januar 2023 fram strategien «Barnehagen for en ny tid – Nasjonal barnehagestrategi mot 2030». Strategien beskriver regjeringens mål for videreutviklingen av barnehagesektoren, og i strategien ble det varslet at regjeringen vil gjennomgå regelverket for finansiering og styring av barnehagesektoren innen utgangen av 2023 og legge fram et helhetlig forslag til regelverksendringer. Vi nærmer oss nå tidspunktet for framleggelsen av regjeringens forslag.

I barnehagestrategien framheves det at det er et overordnet mål for regjeringen at barn i hele Norge skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet. For å kunne ivareta sitt ansvar for hele barnehagetilbudet trenger kommunene bedre demokratisk styring og kontroll med sektoren.

Jeg er, som representanten, bekymret over den høye aktiviteten innen bl.a. oppkjøp av barnehageeiendom, og dette er en utvikling jeg ønsker å snu. Regjeringen vil at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal gå til drift av barnehager og stimulere til mangfold og kvalitetsutvikling over tid, og da må barna og de ansatte være i sentrum. Private barnehager skal være en del av det kommunale velferdstilbudet og ikke et investeringsobjekt for kommersielle. Det er viktig å synliggjøre at hovedoppdraget for private eiere er å drive gode pedagogiske tilbud.

Som nevnt vil regjeringen sende et helhetlig forslag til endring i regelverket for styring og finansiering av private barnehager på høring innen utgangen av året. Jeg ser fram til å komme nærmere tilbake til Stortinget om dette når forslaget om kort tid blir lagt fram.

Hege Bae Nyholt (R) [12:35:06]: Jeg har registrert at statsråden i sitt tidligere virke i Stavanger har vært opp-tatt av å gjennomføre rød-grønn politikk i praksis, noe som lover godt for statsrådets virke. Regjeringen har helt legitimt ment å stramme inn overfor kommersielle barnehager, men det har dessverre også rammet en del ideelle barnehager, for private barnehager er ikke én og samme ting. Det finnes ideelle, og det finnes kommersielle, og de driftes ulikt og med ulik motivasjon. Vi er helt avhengige av å få en definisjon som skiller disse to,

for å kunne ivareta det store mangfoldet vi ønsker og likevel kunne stramme inn overfor de kommersielle, og aller helst fase dem ut. Når kan vi forvente en slik definisjon?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:35:49]: Vi har de siste årene sett at verdier som har blitt bygd opp av fellesskapets midler, har forsvunnet ut av norske barnehager. Vi har også sett at pengesterke internasjonale aktører har fattet stor interesse for sektoren, og jeg er, som representanten, bekymret over den høye aktivitet innen oppkjøp av barnehageeiendom. Det er en utvikling jeg ønsker å snu.

Når det gjelder den konkrete definisjonen, er dette noe jeg vil komme nærmere tilbake til når de konkrete forslagene blir sendt ut på høring, som skjer om kort tid.

Hege Bae Nyholt (R) [12:36:35]: Jeg føler meg som et barn i desember som venter utålmodig og desperat på at julaften skal komme, og kanskje framstår jeg også sånn for statsråden – det vil tiden vise. Men det er slik at en rekke folk har blitt veldig rike på barnehager og barnehageeiendommer. De har blitt så rike at de har flyttet til Sveits – barna deres flytter også til Sveits – og det er en enorm lekkasje fra vår felles velferd. Så jeg må spørre

statsråden: Hvilke grep vil statsråden ta for å sikre at man ikke lenger skal kunne ta ut profitt fra vår felles velferd? Vil julaften komme også for velferdsstaten?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:37:15]: Jeg er kjent med representantens sterke engasjement for barnehagene og innholdet i dem. Det er et engasjement jeg deler.

Vi vil sende dette ut på høring innen kort tid. Jeg forstår veldig godt at representanten er utålmodig – det er jeg også – men vi vil komme nærmere tilbake til hvordan innretningen konkret vil bli, og jeg ser fram til den debatten i Stortinget.

Presidenten [12:37:45]: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:37:47]

Referat

Presidenten [12:37:47]: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.38.
